

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

DVI MOKSLININKĖS - DVI VISIŠKAI SKIRTINGOS IŠVADOS – Petras Maksimavičius	4
VĒLIAVOS ŠVENTINIMAS – Petras Gintautas Vitkauskas	5
LIETUVOS PAVILJONAS VENECIJOS BIENALĖJE - „THE GUARDIAN” AKIRATYJE	5

KULTŪROS BARUOSE

„ALNA” TARP GERIAUSIŲJŲ! – Jurgita Stankauskaitė	6
KĖLOJIMO TEATRŲ KRIVULĘ PRISIMINUS – Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė	8
ŽOLINIŲ ŠVENTĖ PUNSKĖ – Aldona Vaicekauskienė	10
ŽOLINIŲ VAINIKAI – Valdo Žilionio nuotraukose	11
SĄSKRYDIS. KOKIA BUVUSI PRADŽIA? – Eugenija Pakutkienė	16

MŪSŲ INTERVIU

PUNSKIETĖ DALIA VYDRAITĖ PROFESIONALIOJE LIETUVOS KREPŠINIO KOMANDOJE – Jurgita Stankauskaitė	20
PIVAŠIŪNŲ AMATŲ CENTRAS – Dalia Lukoševičiūtė	22

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

APIE KETINIMUS ATIDARYTI TRIKLASES MIESTO MOKYKLAS – Algimantas Katilius	23

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

UŽGESO ŠVIESUS SPINDULYS – Nastutė Sidarienė	25

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	30

Viršeliuose:

Duonos, medaus ir pieno šventėje
(Valdo Žilionio nuotr.)

Žolinės procesija
(Valdo Žilionio nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
red@post.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI:

Petras Maksimavičius, Eugenija Pakutkienė,
Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2015-08-27.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.). Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Administracji i Cyfryzacji.

Projektą iš dalies remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas (26-27 psl.).

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Visa, kas gera, greitai baigiasi. Taip, deja, yra su atostogomis ir vasara. Štai praėjusį savaitgalį mačiau, kaip gandrai būriuojasi prieš išskridami į šiltuosius kraštus. Rugpjūčio 24-oji – gandrų išskridimo diena. Taigi nors saulė dar spigina, žinia, kad tai truks nebeilgai.

Kaip kiekvieną vasarą, taip ir šią mažiau politinių, visuomeninių įvykių, daugiau švenčių, koncertų, pramogų. Štai neseniai Punske atšventėme Žolinę. Šiometinė Žolinė pasižymėjo tuo, kad buvo nepaprastai daug vainikų. Ir ne tik Punsko parapijos kaimų, bet ir šalia esančių – Seinų parapijos, ir netgi iš Lietuvos. Šiame „Aušros“ numeryje spausdiname jų nuotraukas. O ateinančioje, jau rugsėjo, „Aušroje“ daugiau parašysime apie pačią Žolinę Punske.

Nors vasara ir pramogų metas, tačiau būta taip pat svarbių mūsų bendruomenei įvykių. Jei dar sugrįžtumėm mintimis į liepos mėnesį, būtina paminėti Pasaulio lietuvių bendruomenės Seimą, tačiau mums ne ką mažesnis įvykis yra LR konsulato Seinuose vadovo pasikeitimas. Jau antras mėnuo, kaip iš Seinų išvykusi Vida Montvydaitė, o čia atvykęs dirbti ministras patarėjas Vaclav Stankevič.

Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė tęsia savo idėjas įgyvendinimą – šį kartą LLB vadovė raštu kreipėsi į Lenkijos premjerę Ewą Kopac (Ewa Kopacz), siūlydama sukurti Seinijai plėtros programą. Su šia mintimi Danutė Valukonytė jau anksčiau supažindino Seinų apskrities vadovą Piotra Alško (Piotr Alszko). Tiesą sakant, ši mintis – tai vienintelis kelias, norint sustabdyti mūsų krašto tuštėjimo tendencijas. Tikėkimės, jog vis dėlto pasiseks įtikinti politikus, kad verta išsaugoti šį kraštą.

Sėkmingų visiems besimokantiems artėjančių naujųjų mokslo metų!

Seinai, 2015-08-10

**Lenkijos Respublikos
Ministrei Pirmininkei
Ewa Kopacz**

Seinų apskritis – tai unikalus regionas ne tik Palenkės vaivadijoje, bet ir visoje Lenkijoje. Jis išsiskiria gamtos grožiu, kultūros ir istorijos turtingumu. Tai taip pat vieta, kur drauge gyvena lenkai ir lietuviai.

Nepaisant minėtų teigiamybių, Seinija pasižymi dideliu nedarbu, gyvenimo perspektyvų išsilavinusiam jaunimui stoka, dėl to yra pasmerkta ekonominiam ir socialiniam sąstingiumi.

Nors „Rytų Lenkijos“ plėtrai skiriamos Vyriausybės įvairios programos ir ES fondų parama, Seinų apskritis negali ir ateityje negalės žymiai tuo pasinaudoti, kadangi paramos teikimo mechanizmai sukurti taip, jog būtina turėti savą finansinį indėlį bei aktyvią visuomenę, kuri skatintų rengti modernius projektus, gebėtų pritraukti galimas investicijas.

Taigi be tinkamos Vyriausybės paramos socialinė ir ekonominė atskirtis visą laiką didės. Labai skaudžiai tai atsiliepia šiame regione gyvenančiai lietuvių tautinei mažumai, kuri negali pakankamai pasinaudoti teisėmis, numatytomis 2005 m. sausio 6 d. priimtame Tautinių ir etninių mažumų bei regioninės kalbos įstatyme. Savivaldybių biudžetų deficitai neleidžia užtikrinti tinkamos keturių (paskutinių) Seinijos lietuviškų mokyklų veiklos. Nedarbas, investicijų stoka, prasta infrastruktūra didina emigraciją ir negrįžtamai siaurina lietuvių kalbos vartojimo Seinų krašte plotą.

Regiono, kuriame gyvena tautinė mažuma, ekonominės-socialinės raidos lygmuo yra ne mažiau svarbus negu tautinės mažumos kalbos ir kultūros apsaugos klausimai. Jie tarpusavy susiję, o kalbant apie lietuvių tautinę mažumą – atlieka itin svarbų vaidmenį, kadangi regiono ekonominis atsilikimas slopina švietimo ir kultūros įstaigų veiklą ir tuo pačiu riboja galimybes naudotis tautinei mažumai priklausančiomis teisėmis.

Prašom padėti išspręsti šias problemas sukuriant atitinkamą paramos Seinų kraštui programą. Tai padėtų išspręsti šio išskirtinio Lenkijos regiono svarbiausias problemas ir tuo pačiu leistų lietuvių tautinei mažumai išsaugoti savo švietimą ir kultūrą.

Pagarbiai,

*Lenkijos lietuvių bendruomenės
valdybos pirmininkė
Danutė Valukonytė*

Dvi mokslininkės – dvi visiškai skirtingos išvados

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Per atostogas teko perskaityti dvių jaunų mokslininkių įdomias publikacijas apie Lenkijos lietuvius. Pirmojo straipsnio autorė lietuvė Violeta Podagelytė, Lietuvos socialinių tyrimų centro, Sociologijos instituto doktorantė, o antrojo straipsnio – lenkė Agnieszka Novakowska (Agnieszka Nowakowska), Varšuvos universiteto Sociologijos instituto doktorantė. Neįtikėtinas sutapimas. Abi jaunosios mokslininkės pasirinko tą patį tyrimo objektą – Lenkijos lietuvių bendruomenę, jos tautinės tapatybės būklę ir lyderių vaidmenį jos formavimui. Atlikto tyrimo laikas taip pat beveik sutapo: 2012–2014 metai. Renkant medžiagą apie Lenkijos lietuvius buvo apklausti beveik tie patys asmenys. Kas labiausiai intrigavo skaitant mokslininkių atliktų tyrimų išvadas – kad jos pasirodė visiškai skirtingos! Straipsniuose pateiktos mintys įdomios taip pat tuo, kad parodo, kaip skirtingai mūsų bendruomenė ir joje vykstantys procesai gali būti suvokiami Lietuvos ir Lenkijos mokslininkių ir pristatomi plačiajai Lietuvos ir Lenkijos visuomenei.

Nekomentuosiu plačiau minėtų straipsnių, kadangi nesijaučiu kompetentingas tai daryti. Be to, jie vienaip ar kitaip susiję taip pat su visuomenine veikla, kurioje ir man teko dalyvauti, todėl komentuoti būtų nekorektiška. Pacituosiu tik kelias pagrindines išvadas, prie kurių priėjo mokslininkės, analizuodamos Lenkijos lietuvių tautinės tapatybės būklę ir bendruomenės lyderių veiklos strategijas.

Violeta Podagelytė savo išvadose apie Lenkijos lietuvių bendruomenę

ir jos lyderius rašo: „(...) Šiame straipsnyje buvo pristatyti tyrimo, vykusio 2014 m. vasario ir kovo mėnesiais Punske ir Seinų krašte, rezultatai. (...) Surinkta medžiaga rodo, kaip sureikšminto ir idealizuoto lietuviybės įvaizdžio kūrimas, alternatyvių požiūrių ir tapatybių, kurios neišvengiamai pasireiškia bendruomenėje, tačiau nukrypsta nuo suformuoto įvaizdžio, nepripažinimas ir poreikių ignoravimas sukuria atskirties barjerus ir *čiudokų* kategorijas. (...) Kultūros įstaigoms ir mokykloms tiek Punske, tiek Seinuose, remiantis daugelio apklausų pateikta informacija, vadovauja profesionalai, kurių pagrindinis pragyvenimo šaltinis susijęs su lietuviybės veikla, t. y. jie ne tik gyvena dėl lietuviybės (misija), bet ir iš lietuviybės. (...) Respondentai nurodė, kad nesutarimai tarp senosios ir naujosios lyderių kartos buvo išspręsti patraukiant senosios kartos lyderius, o nauja lyderių karta, kilusi iš Punske, yra daug radikalesnė: neparankios nuomonės, jų žodžiais, pažabojamos naudojant tokias bausmes arba tų bausmių grėsmes kaip galimas darbo netekimas, verslo boikotavimas ir kitos ekonominės bei socialinės bausmės. (...) Etninės tapatybės veikėjai (turbūt turima omenyje buvusius ir esamus lietuviškų organizacijų lyderius, švietimo ir kultūros įstaigų vadovus – aut.) naudodami jiems plačiai prieinamus resursus ir socialinės kontrolės mechanizmus, besiremiančius paskatų ir bausmių logika, siekia paskatinti prisitaikymą prie nustatytų tikslų, socialinių normų, veiklos krypčių. Remiantis giluminių interviu duomenimis galima

teigti, kad etninės tapatybės veikėjai, įgyvendindami lietuviybės išsaugojimo misiją, taip pat sutvirtina savo monopolistinę poziciją bendruomenėje ir etninės ekonomikos tvarumą.“

Agnieszka Novakowska savo straipsnyje rašo: „(...) Paskelbta medžiaga remiasi 2012 m. kovo ir gegužės mėnesiais atliktais interviu su lietuviškų organizacijų lyderiais, informacija iš šių organizacijų įstatų, interneto portalų bei publikacijų vietinėje spaudoje. (...) Visos lietuvių draugijos kaip pagrindinį veiklos tikslą įvardija kovą su tautine asimiliacija ir polonizacija arba bent šių procesų, kurie vyksta lietuvių bendruomenėje, sulėtinimą. Kiekviena organizacija šią veiklą vykdo savaip, atkreipdama dėmesį į skirtingus tapatybės aspektus – rūpinimąsi lietuvių kalba, dvasinės ir materialinės kultūros išsaugojimu. (...) Stebėdama savo pašnekovų veiklos istorijas matau, kad nepaisant išplėtos organizacinės struktūros į įvairių organizacijų valdybų sudėtį įeina tie patys žmonės. Lyderių sąrašuose matome tas pačias pavardes. Viena vertus, tai pliusas. Tai rodo, kad Lenkijoje gyvenantys lietuviai gebėjo iš savo būrio išugdyti lyderius, kurie sugeba įvardinti bendruomenės problemas ir energingai siekia jas išspręsti. Seinuose nebuvo vietos, kur galėtų būti puoselėjama lietuvių kultūra? Pastatyti kultūros namai. Nebuvo lietuviškos mokyklos? Surasta lėšų, kad rekordiškai greit ji būtų pastatyta, gauta finansavimą jai išlaikyti, o po dvejų metų pastatyta sporto salė. (...) Tai rodo didelį tarpusavio solidarumą ir lietuvių lyderių determinaciją. Tarpusavio nesutarimai, kurių taip

pat netrūksta, neužgožia strateginių tikslų įgyvendinimo. (...) Kai kurie lyderiai skundžiasi, kad nėra kam jų pavaduoti. (...) Krizė, nedarbas ir Seimų apskrities, kuri yra pati neturtiniausia Lenkijoje, situacija nepadaeda šios padėties pagerinti. (...) Todėl vis mažiau asmenų, baigusią studijas, kurie būtų tinkamiausi tapti lyderiais, grįžta į Punską. Jie randa darbą kituose Lenkijos regionuose, Lietuvoje arba kitose ES šalyse.“

Rekomenduoju šiuos straipsnius paskaityti. V. Podagelytės straipsnį galima rasti internete. Jo pavadinimas – Ribų ženklimas ir atskirtis paribio etninėje bendruomenėje: etninių veikėjų vaidmuo ir strategijos (Etniškumo studijos, 2014/2. P. 69–88). A. Novakovskos straipsnis paskelbtas Lenkijos Seimo leidinyje: A. Nowakowska. W obronie narodowej tożsamości. Organizacje mniejszości litewskiej działające w Polsce. „Litwini“, Warszawa, 2013, s. 29–42.

Vėliavos šventinimas

PETRAS GINTAUTAS VITKAUSKAS

Rugpjūčio 10 d. 18 val. Punsko bažnyčioje klebonas, kanauninkas kun. Česlovas Baganas ir kun. Marius Talutis atnašavo šv. Mišias bitininkų intencija. Šv. Lauryno dieną šventinome medų ir bičių produktus, meldėmės už bitininkus ir dėkojome už derlių. Pašventinta nauja bitininkų vėliava. Ją suprojektavo mūsų kraštiečių, dizainerė Alicija Makuškaitė-Širvinskienė iš Vilniaus. Vėliavą finansavo Jolantos ir Petro Vitkauskų bitynas. Bitininkai vieną

Petro Vitkauskos nuotrauka

stiklainiuką medaus pasiėmė namo, o kitą paliko bažnyčioje. Vėliau jie su vėliava dalyvavo šv. Mišiose Vidugirių koplyčioje. Čia taip pat buvo šventinamas medus ir melstasi bitininkų intencija.

Lietuvos paviljonas Venecijos bienalėje – „The Guardian“ akiratyje

Per mėnesį nuo svarbiausio įvykio meno pasaulyje – Venecijos bienalės atidarymo – Lietuvos paviljone apsilankė per 4 tūkst. lankytojų. Ypatingu savo dėmesiu čia eksponuojamą Dainiaus Liškevičiaus „Muziejų“ apdovanojo pats Jonas Mekas bei įtakingasis britų dienraštis „The Guardian“, įtraukęs Lietuvos paviljoną į rekomenduojamų aplankyti sąrašą.

Lietuvos paviljoną į rekomenduojamų aplankyti paviljonų sąrašą įtraukė tokie įtakingi dienraščiai kaip „The Guardian“, meno žurnalas „Mousse“, meno ir kultūros portalas „The Calvert Journal“ ir kt.

Lietuvos paviljonas veikia išskirtinėje Venecijos vietoje – Zenobio rūmų sode, kuris leidžia pasijusti

tarpinėje būsenoje tarp dabarties ir praeities, tarp istorinės Venecijos ir kompleksiško modernizmo paveldo.

Paviljone specialiai atrinkti gidai su meno istorijos žiniomis pagyvina „Muziejų“, pasakodami jo daugiasluoksnės istorijas. Sandros Straukaitės specialiai sukurti kostiumai, primenantys sovietmečio darbininkų chalatus, suteikia instaliacijai tikroviškumo. Projekto vizualinę komunikaciją taip pat papildė S. Straukaitės sukurti maišeliai bei paviljonų organizatorių pagaminti degtukai ir ženklukai.

„Nors mūsų paviljono projektas „Muziejus“ pasakoja mažos valstybės istoriją ir dabartį, tačiau jo idėjos yra aktualios ne tik pokomunistinėms

šalims, bet ir šiandieniniam arabų pasauliui ir kitoms valstybėms, kuriose ribojama kūrėjo ir spaudos laisvė.

Nauja revoliucinių asmenybių (Antano Kraujelio, Romo Kalantos, Broniaus Maigio) interpretacija tarsi pasiūlo modelį, kaip elgtis totalitariniuose režimuose ir juos pakeitusiose naujose, kartais nacionalistinėse, demokratijose“, – teigė paviljono komisaras Vytautas Michelkevičius.

Jau 56 kartą vykstanti Venecijos meno bienalė yra vienas prestižiškiausių meno renginių Europoje. Ji vyksta kas dvejus metus nuo 1895-ųjų, o Lietuva dalyvauja nuo 1999 m. Šiomet ją apžiūrėti galima iki lapkričio 22 d., o Lietuvos paviljoną – iki rugsėjo 30 d.

„ALNA“ tarp geriausiųjų!

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Šių metų birželio 25–28 dienomis folkloro ansamblis „Alna“ dalyvavo Lenkijos prestižiniame folkloro festivalyje Kazimieže, kur laimėjo trečiąją vietą kapelių kategorijoje. Kaip jau buvo rašyta Lenkijos lietuvių portale punskas.pl, šis konkursas „tai tiesiog apžvalga, kurios metu siekiama populiarinti ir išsaugoti liaudišką grojimą tradiciniais instrumentais, dainavimo stiliaus specifinę manierą. <...> grojami ir dainuojami tik tokie kūriniai, kurie yra tipiški tam tikro regiono kultūrai“. Apie konkursą ir įspūdžius pasakoja ansamblio „Alna“ vadovas Vytautas Batvinskas.

Jurgita Stankauskaitė: Kaip „Alnai“ pavyko patekti į konkursą Kazimieže? Kiek yra žinoma, metus prieš festivalį įvairiuose Lenkijos regionuose vyksta atrankos.

Vytautas Batvinskas: *Kiekvienas folkloro ansamblis turi pereiti pirmąjį etapą – konkursą. Mūsų regione jis kasmet vyksta rugpjūčio mėnesį per folkloro festivalį (Suwalski Jarmark Folkloru) Suvalkuose. Ansamblius, solistus ar duetus vertina iš Lenkijos gilumos atvykusi žiuri. Pasirodymas – lyg abitūros egzaminas. Atsistoji prieš vertinimo komisiją ir suvoki, kad turi gerai pasirodyti, nes nuo kūrinio atlikimo, instrumentų pritaikymo ir daug daug kitų dalykų priklausys, ar pavyks dalyvauti šventėje Kazimieže.*

J. S.: Kas vyksta toliau?

V. B.: *Po koncerto skelbiami rezultatai. Arba pavyksta pereiti atranką, arba ne.*

J. S.: Ir „Alnai“ pavyko! Kodėl

tik dabar? Festivalis Kazimieže vyksta ne pirmus metus. Šiomet jis šventė 49-ąjį gimtadienį.

V. B.: *Mūsų ansamblis „Alna“ šiemet pirmą kartą dalyvavo koncerte-konkurse. Turiu pabrėžti, kad priklausėme kapelių kategorijai. Ši kartą nedainavome, tik grojome, kadangi dainuoti buvo galima vien lenkiškai. Tokios konkurso sąlygos. Savaiame aišku, kad lietuviškų dainų neketinome versti į lenkų kalbą. Kalbant apie mūsų krašto ansamblių dalyvavimą festivalyje Kazimieže reikia pasakyti, kad ne mes pirmieji jame koncertavome. Kiek žinau, prieš daugelį metų šioje šventėje pasirodė LKN kapela „Klumpė“. Kas dar atstovavo mūsų kraštui? Reikėtų tuo labiau pasidomėti.*

J. S.: Kazimiežo festivalyje dalyvauja dainininkų ir muzikantų grupės. Ar Suvalkų folkloro festivalyje taip pat pasirodo įvairiausi folkloro sambūriai?

V. B.: *Dalyvauja senjorų kapelos, senjorai solistai, kapelos, muzikantai ir duetai (mokytojas ir mokinys).*

J. S.: Beje, Kazimieže „Alnai“ teko lietuviškai uždainuoti. Aišku, po konkurso ir per pertrauką. Pastebėjome, kad lietuviška daina paragino žiūrovus susikabinti už parankių ir pašokti polkutę arba valsiką.

„Alnos“ ansamblio dalyviai Kazimieže

Na, o kokius kūrinius pagrojote, už kuriuos buvote vertinami?

V. B.: *Kiekvienam konkurso dalyviui buvo skirta vos dešimt minučių. Per šį laiką pagrojom keturis kūrinius: „Vestuvinių maršą“, „Sigito valsą“, „Polką“ ir „Suktinį“. Žiuri buvo labai komentetinga. Pagal atlikimą ir instrumentus gretino, kuris dalyvis kuriam regionui atstovauja.*

J. S.: Tikriausiai jaudulio nebuvo įmanoma išvengti. Kaip jums atrodė, ar ansambliai noriai dalyvauja šiame koncerte-konkurse?

V. B.: *Kalbant apie konkursą Suvalkuose, vietinių ansamblių būna tikrai nemažai. Bet ne visi pereina pirmąjį etapą. Aišku, vienais metais gali laimėti vieni, o kitais kiti ansambliai.*

Atvirai kalbant, autentiškų folkloro kapelių tikrai nėra daug.

J. S.: Apie kapelių autentiškumą specialistai galėtų ilgai diskutuoti. Mes patys daug ko nežinome apie lietuvių folkloro ansamblių sudėtį, instrumentus ar dainas. Reikia tuo domėtis.

V. B.: Tikrai. Įsidėmėjau vienos Kazimieže dalyvaavusios pietryčių Lenkijos kapelos atstovų pasisakymą, jog jų krašto kapelose grojama tik dviem smuikais ir basetle. Tik šiais instrumentais, ir niekuo daugiau. Nėra jokių būgnų ar akordeonų. Jais jų regione iš viso niekada nebuvo grojama. Mes taip pat stengiamės gilintis į folkloro šaknis. Štai, pavyzdžiui, dalyvaudami Dainų šventėje Lietuvoje, negalime groti akordeonais, nes tai yra naujų laikų instrumentas, tad ir Kazimieže grojom armonikomis.

J. S.: Iš kur jums tenka semtis žinių?

V. B.: Na, nemažai metų grojame. Be to, tenka dalyvauti įvairiuose kursuose. Pagrindines žinias apie mūsų krašto folklorą kaupiame iš vietos gyventojų pasakojimų, įrašų, kurių tikrai nemažai saugoma Lietuvos archyvuose. Turiu pripažinti, kad tobulėti mums padeda muzikantai iš Vilniaus – Gaila ir Arvydas Kirdai. Tai jų dėka sukaupia daug mūsų krašto muzikantų įrašų. Prieš kelionę į Kazimiežą turėjome progą pasikalbėti su jais, išgirsti keletą naudingų patarimų. Juk jie yra liaudies muzikos specialistai. Būtina pridurti, kad, be jų, mums nemažai padėjo taip pat etnografas, folkloro specialistas Mirekas Nalaskovskis (Mirek Nalaskowski) iš Suvalkų.

J. S.: Konsultuotis su jais buvo būtina?

V. B.: Kiekvienas iš mūsų gali paimiti į rankas instrumentą ir pagroti

Lankant Kazimiežo apylinkes

lietuvių liaudies kūrinių, pavyzdžiui, kokią polką ar valsą, bet to neužtenka. Konkurse pabrėžiamas regiono specifumas, originalumas. Kadangi mes atstovavom Punsko kraštui, turėjome pagroti šiame regione sukurtus ir grojamus kūrinius. Žinome, kad pas mus, kaip ir kituose Lietuvos regionuose, atliekami kūriniai, būdingi visiškai kitiems Lietuvos etnografiniams regionams. Mes neturime specialistų, kurie galėtų mums padėti, patarti, todėl naudojames galimybe paprašyti pagalbos etnomuzikologijos žinovų. Galbūt ne visi žino, kad ne vienas Lietuvos folkloro ansamblis turi savo vadovą ar minėtos srities specialistą, kuris dirba kartu su muzikantais, padeda atsirinkti kūrinius, būdingus savo regionui. Mes patys galėtume gilintis ir nuolat domėtis savo krašto kūrinių, analizuoti jų specifiką, grojimo būdą, tačiau negalime tam skirti pakankamai laiko. Turime savo darbus ir šeimas, o laisvalaikiu susitinkame su folkloro sambūriui „Alna“ pagroti ir pasirušti įvairiems koncertams.

J. S.: Galbūt galima pagalbos prašyti jaunesniųjų, kurie yra susidomėję savo krašto muzika, muzikantais, folkloru?

V. B.: Dabar jaunimas taip pat užsiėmęs arba domisi visiškai kitais dalykais. Gaila, nes mūsų krašte yra vyresnio amžiaus muzikantų, kuriuos dar būtų galima pakalbinti ir įrašyti.

J. S.: Šitaip nors dalį kūrinių išsaugotume. Ne tik mes galėtume iš jų mokytis, bet galbūt ir ateities kartos, kurias sudomintų šio lietuvių krašto folkloras.

V. B.: Juk nebūtina turėti kamerą. Pakanka diktofono, kad įrašytume patį kūrinių, melodiją.

J. S.: Šiandien tai padaryti tikrai nėra sunku. Beveik kiekvienas iš mūsų kišenėse nešiojamės išmaniuosius telefonus, turinčius įrašymo funkciją. Užtenka paspausti vieną mygtuką, kad įamžintume kūrinių. Na o grįžtant prie konkurso Kazimieže – kitais metais taip pat ketinate jame dalyvauti?

V. B.: Deja, folkloro sambūris „Alna“ šiame konkurse galės dalyvauti po trejų metų. Aišku, nuvykti ten ir pagroti su svečiais galima kasmet, jeigu pakviečia.

Klojimo teatrų krivulę prisiminus

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Apie klojimo teatro reikšmę lietuvių kultūros istorijoje rašyta ir kalbėta daug. Nūdienuoda rodo, kad prieš daugiau nei šimtmetį pasėtas lietuviškojo teatro grūdas šiandien duoda derlių. Sunku būtų Lietuvoje rasti kaimą ar miestelį, kuris neturėtų savo teatro trupės. Mūsų krašte ši tradicija apnykusi, bet vis dar gyva. Lietuvių vaidinimai statomi Seinuose, Suvalkuose, Punske.

Pats reikšmingiausias klojimo teatrų renginys – KRIVULĖ, kuri po šiaudine pastoge suburia pačius iškiliausius, įdomiausius klojimo teatrus. Šiomet birželio 20–21 d. „klojimiečiai“ sugužėjo į Punsko skanseną. Čia vyko XXIV klojimo teatrų festivalis ir XXVII Lietuvos klojimo teatrų krivulė. Praėjusiais metais Punsko lietuvių kultūros namų klojimo teatro artistai parsivežė pagrindinę Krivulės premiją ir diplomą bei

džią. Renginį atidarė Punsko lietuvių kultūros namų direktorė Asta Pečiulienė bei Teatro tėtušiu vadinamas Lietuvos klojimo teatrų draugijos pirmininkas prof. dr. Petras Bielskis. Sveikinimo žodį tarė ir Punsko valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas. Klojimo teatrų krivulė Punske vyko trečią kartą (anksčiau buvo surengta 1992 ir 2006 m.). Dvi dienas skanseno kluonas skambėjo nuo juoko, plojimų, alsavo gyvybe ir džiaugsmu.

Scenoje pirmieji pasirodė šventės šeiminkai – Punsko lietuvių kultūros namų klojimo teatras, suvaidinęs Stasio Žemaičio 3 veiksmų komediją „Mirta Činčiberaitė arba 15 000 litų“. Kadangi šiomet apie premjerą, įvykusią birželio 4 d., „Aušros“ puslapiuose nebuvo rašyta, trumpai apžvelgsiu minėtą spektaklį. Ši pjesė – dar viena lietuvių dramaturgijos lobynuose atkasta komiška meilės

Krivio lazda – šventės simbolis, suteikiantį teisę ir garbę kitamet surengti teatrinius atlaidus savaime.

Festivalį pradėjome tradicine teatralų eiseną Punsko miestelio gatvėmis. Kapelos „Klumpė“ lydimi, skelbėme šventės pradžią.

istorija, kurios siužetas labai aiškus ir nesudėtingas. Banko tarnautojas Stasys (Darius Malinauskas) yra beprotiškai įsimylėjęs jauną studentę Stasę (Daiva Ivoškaitė). Deja, tėvai (Rūta Burdinaitė ir Donatas Ališauskas) nesutinka, kad jų sūnus vestų neturtingą merginą, ir patys peršą jam pasiturinčias kaimynes. Geriausias Stasio draugas Petras Jonikas (Arnoldas Vaznelis), norėdamas gelbėti įsimylėjusiuosius, persirengia aukštos kilmės pirmos mados pasekėja panele Mirta Činčiberaitė ir kartu nuvyksta pas Stasio tėvus. Ten susipažinus su Stasio sesute Maryte (Alicija Kraužlytė) gimsta dar viena graži meilės istorija. Pagundai tapti „tikra dama“ nemoka atsispirti ir samdinė Genė (Darija Vyšniauskienė). Siužetas pasakojamas įterpiant ir žiūrovų – Dariaus Vainos, Edvino Krakausko, Valdo Šupšinsko ir Dariaus Vaicekausko – replikas. Mat salėje sėdintys žiūrovai kartu yra ir spektaklio personažai, kurie sustiprina komiškumą, komentuoja ir papildoma sceninį veiksma. Tarsi Peterio Brooko „grubiamam teatre“...

Pirmąją festivalio dieną scenoje matėme Paluobių kaimo teatro (rež. Mindaugas Kriauciūnas), Miroslavo mėgėjų teatro „Kaukas“ (rež. Irena Norkūnienė), Leliūnų mėgėjų teatro „Le Liūnė“ (rež. Šarūnas Kunickas), Klaipėdos universiteto teatro (rež. prof. Petras Bielskis) spektaklius. Vakare nusipynę vainikus dalyvavome Joninių šventėje „Šilainėje“. Ligi ryto skambėjo dainos, degė laužai, ant ežero liūliavo plukdomi vainikai.

Antrąją festivalio dieną pradėjo Krivulės komisijos pirmininkas, Klaipėdos universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto

Jurgio Paransevičiaus nuotr.

dekanas, prof. dr. Rimantas Balsys bei festivalio vedėjai Donatas Ališauskas ir Arnoldas Vaznelis. Pilnutėliam žiūrovų skanseno kluone vaidino Žemaitkiemio mėgėjų teatras „Seklyčia“ (rež. Dalia Uzdilienė), Anykščių kultūros centro teatras (rež. Jonas Buziliauskas), Kuršėnų kultūros centro teatras „Mozaika“ (rež. Petras Valskys), Girdžių dramos teatras „Mituvis“ (rež. Loreta Zdanavičienė), Matuizų suaugusiųjų teatras „Giraitė“ (rež. Irena Čeplikienė), Jurbarko K. Glinskio teatras (rež. Danutė Budrytė-Samienė), Senasis Agluonėnų klotimo teatras (rež. Augustinas Šutkus ir Egidijus Kupčiūnas) bei Seinų mėgėjų teatras (vad. Eugenija Pakutkienė). Nepritrūko nei gero oro, nei geros nuotaikos, nei gerų spektaklių. Publika puikiai palaikė vaidinančius scenoje, o artistai – atidavė savo širdes žiūrovams.

Vainikais išpuoštame, beržo šakomis kvepiančiame skanseno kluone nuaidėjo Krivulė. Visus spektaklius stebėjo garbinga komisija: prof. dr. Rimantas Balsys (pirmininkas), prof. dr. Petras Bielskis, J. E. vyskupas Jonas Kauneckas, teatrologas Darius Peckus, Laukuvos seniūnas Virgilijus Ačas, ilgametė Punksko klotimo teatro režisierė Teklė Paransevičienė. Jų užduotis – stebėti, vertinti spektaklius, išrinkti pačius įdomiausius,

apdovanoti geriausius aktorius. Pagrindinės dovanos – dvi 300 eurų premijos.

Vysk. Jono Kaunecko 300 eurų premija nukeliavo į Girdžių dramos teatro „Mituvis“ režisierės Loretos Zdanavičienės rankas už Kazio Vijūno komediją „Bobutės susipyko“. Kita – Laukuvos seniūnijos skirta 300 eurų premija bei kvietimas vaidinti Laukuvoje atiteko Punksko lietuvių kultūros namų klotimo teatrui. Antrus metus iš eilės punskiečiai apdovanoti pačiais svarbiausiais Krivulės diplomais. Geriausių aktorių diplomai Punksko teatralų gretose skirti Rūtai Burdinaitei už motinos

kad vis dar esame, kad mūsų stiprybė – mūsų šaknyse.

Beliaka tarti nuoširdžiai ačiū visiems šventės dalyviams, komisijos nariams, svečiams, žiūrovams ir ypač teatro žmonėms, kurie neša tą sceninį džiaugsmą, kurie supranta jo reikšmę, misiją. Padėkos žodžiai ir Punksko „klojimiečiams“ – tai jie pynė vainikus, tvarkė kluoną, rūpinosi svečiais, organizaciniais darbais. Ačiū, brangieji. Jūs esate teatro šeima.

Renginio rėmėja – Lenkijos Respublikos administravimo ir skaitmeninio ministerija.

Jurgio Paransevičiaus nuotr.

Žolinių šventė Punske

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Žolinių šventė Punske – tai ne tik didieji atlaidai. Nuo seno į Žolinių atlaidus suvažiuoja ne tik Punsko ir aplinkinių parapijų gyventojai, bet taip pat daugybė svečių iš Lenkijos. Pastaruoju metu vis daugiau žmonių atvyksta ir iš Lietuvos. Nebelikus „spygliuotos“ sienos tarp Lenkijos ir Lietuvos, į Punkską vis dažniau užsuka buvę šios parapijos gyventojai – dabar Sangrūdės ar Būdviečio parapijiečiai. Valstybinė siena padalino ne tik parapiją, bet ir kaimus, atskyrė gimines ir šeimas. Punsko kapinėse liko palaidoti artimieji, kurių ilgus metus negalima buvo aplankyti.

Žolinės – tai malda, buvimas kartu, pasižvalgymas mugėje, pasigėrėjimas vainikais, koncertų klausymas. Tą dieną kartu vyksta ir Tarptautinis folkloro festivalis, ir Punsko dienos-Žolinė.

VAINIKAI

Į Žolinių šventę atvyksta žmonės ne tik pasimelsti. Išskirtiniai šios šventės elementai tai didinga procesija su vainikais ir tautodailės mugė. Žolinių vainikais ypač domisi svečiai iš Lenkijos gilumos, iš Lietuvos ir kitų kraštų. Šiais metais vainikų buvo ypač gausu. Kunigas Marius Talutis jų suskaičiavo turbūt 28. Jis taip pat ragino kaimus, kad tokius vainikus nupintų. Šiemet nupynė ir tie kaimai, kurie daugelį metų vainikų nebuvo pynę. Labai džiugu, kad bendram darbui susitelkė Taurusiškių, Ožkinių, Valinčių, Šlynakiemio, Trakiškių, Vaičiuliškių kaimai. Buvo čia ir pačių ištikimiausiųjų – Vaitakiemio, Kampuočių, Burokų – vainikai. Jau daugelį metų savo vainiką nupina „Gimtinės“ ansamblis, muziejus „Senoji klebonija“. Šiemet

jį iš savo pagamintų darbų sukūrė ir tautodailės dirbtuvės „Šimtavirvis“. Reikia pasidžiaugti ir aplinkinių parapijų vainikais. Jau nebe pirmus metus su savo vainiku atvyksta Suvalkų lietuviai, Seinų parapijos Rimkežerių ir Klevų kaimai bei patys Seinai. Pradžiugino ir Dovilų bendruomenė nuo Klaipėdos, sukūrusi vainiką su trispalve iš žolynų. Visi vainikai įdomūs, savotiškai gražūs ir, svarbiausia, skirti Dievo garbei.

Kaip tvirtina pynėjai, vainikui svarbiausia sukurti projektą. Norisi, kad vainikas būtų originalus, dailus, estetiškas ir susijęs su šių metų derliumi. Kadangi jis nešamas procesijoje, natūralu, kad pynėjams kyla noras įkomponuoti tikėjimo elementą. Vainikuose atsiranda kryžiai, supinti iš šiaudų, rožiniai, pagaminti iš sėklų. Šiemet nustebino Rimkežerių vainikas, kuriame Marijos paveikslas buvo išdėliotas iš įvairiausių sėklų ir augalų. Panašiai sukurtą ir Burokų, dalinai Vidugirių vainikai. Tai sektingas pavyzdys, nors reikalaujantis daug darbo ir meninių gebėjimų. Labai originaliai, vien iš pačio derliaus, sukurtas Pristavonių vainikas.

Dauguma vainikų atlikti labai kruopščiai, estetiškai sudėliotos ir sukljuotos varpos, šiaudeliai, sėklos. Tai ne vienos dienos ir ne vieno žmogaus darbas. Sveikinti reikia visus pynėjus, įdėjusius tiek daug pastangų. Gaila, kad šie tautodailės kūriniai tokie trumpalaikiai, kad nėra jų kur saugoti. Šių vainikų nėra kaip ir vertinti. Visi jie savotiškai gražūs,

visuose įdėta dalelė širdies ir išmonės.

Jau tapo tradicija, kad prieš Mišias vainikai sudedami ant bažnyčios laiptų. Ten juos kunigas palaimina. Visi vainikai nešami procesijoje, po jos įnešami į bažnyčią ir paliekami dar kelioms savaitėms pasigrožėti. Sekmadienį po Žolinių žmonės atidžiai juos apžiūrinėjo, džiaugėsi šiųmečių vainikų gausa ir įvairove.

Vainikais žavisi ypač tautiečiai iš Lietuvos. K. Kriūnaitė iš Kauno sakė: „Punsko Žolinių šventėje dalyvauju jau 20-ąją kartą. Įdomu, kad šioje šventėje archajiškiausios tradicijos – tai Žolinių vainikai, kurie susipina su religinėmis tradicijomis. Žolinių vainikai atlikti labai meistriškai, kai kurie iš jų atrodo kaip meno kūriniai. Pirmą kartą tokius vainikus pamačiau prieš 20 metų ir kasmet matau juos tobulesnius. Ši tradicija išlikusi tik Punsko krašte, todėl mums, atvykusiems iš Lietuvos, ji ypač įdomi.“

Apie mugę ir festivalį skaitykite kitame „Aušros“ numeryje.

Žolinių vainikai

VALDO ŽILIONIO NUOTRAUKOSE

Burokų kaimo vainikas

Didžiulių kaimo vainikas

Pristavonių kaimo vainikas

Rimkežerių kaimo vainikas

Vaičiuliškių kaimo vainikas

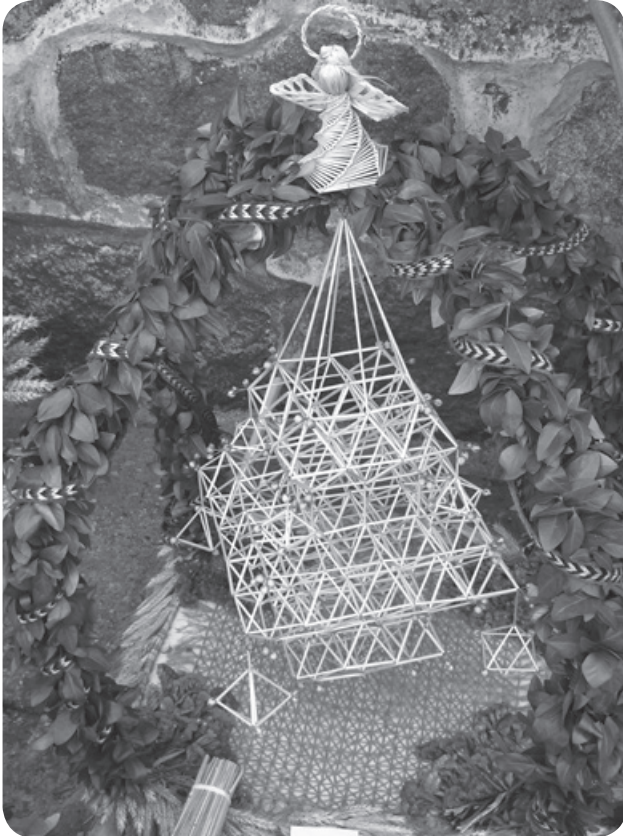
Ožkinių kaimo vainikas

Vaitakiemio kaimo vainikas

Kreivėnų kaimo vainikas

TACP „Šimtavirvis” vainikas

Kampuočių kaimo vainikas

Pelelių kaimo vainikas

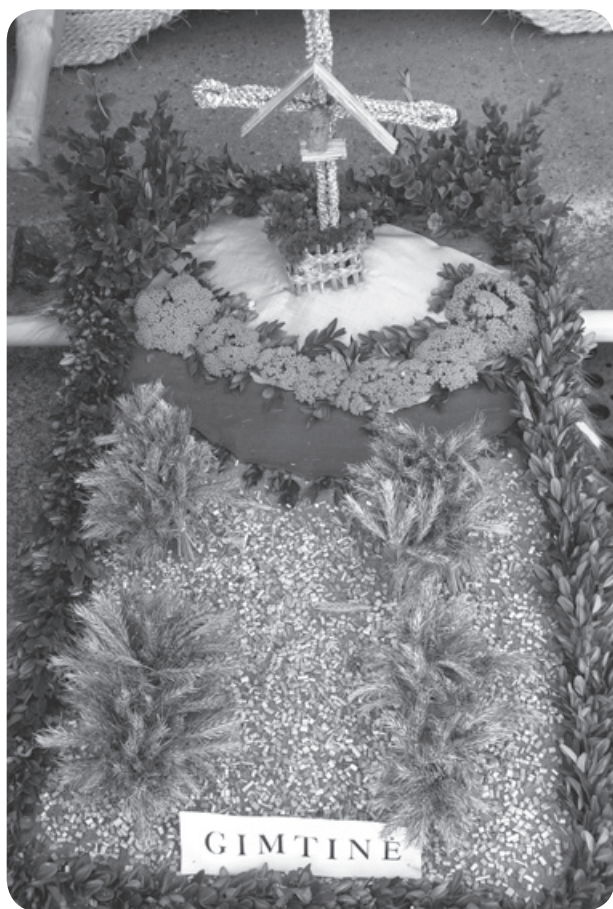
Seinų vainikas

Klevų kaimo vainikas

Dzūkų, Trumposios ir Lysakausko g. vainikas

„Gimtinės” vainikas

„Senosios klebonijos” vainikas

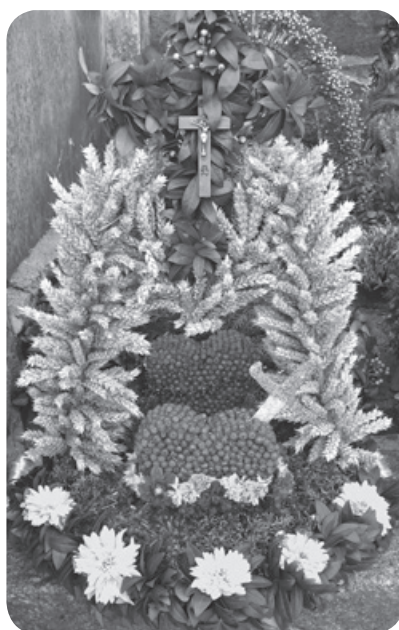
Vidugirių kaimo vainikas

Suvalkų vainikas

Vidugirių Būdos kaimo vainikas

Valinčių kaimo vaikų vainikas

Punsko kaimo vainikas

Valinčių kaimo vainikas

Trakiškių kaimo vainikas

„Carito” vainikas

Taurusiškių kaimo vainikas

Šlynakiemio kaimo vainikas

Sąskrydis. Kokia buvusi pradžia?

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Sąskrydis – pats seniausias lietuvių renginys, daugel metų suburiantis visus kolektyvus pasirodyti vienoje vietoje. Saviveiklininkai plačiai veikė mūsų krašte jau prieš karą, o pokariu vėl būrėsi, dainavo, grojo, vaidino savuose kaimuose ir nuvykdavo pasirodyti į kitus. Senuose šaltiniuose, „Aušroje“ minimi Ožkinių, didžiulis Šlynakiemio kaimo choras, Valinčių, Klevų, Kreivėnų, Žagarių, Vidugirių ir kt. saviveiklininkai. Randame žinių, kaip gausiai ir noriai jie būrėsi. Pagal LVKD archyvo dokumentus, kasmet Vaikų dienos proga rengti vaikų pasirodymai. Štai rašoma: „Vaikų ansamblių sąskrydis, vykęs Navinkų mokykloje 1971 m. birželio 6 d. Vaiko dienos proga, perkeliamas iš anksčiau paskelbto vaikų sąskrydžio prie Seivų ežero“.

Iš 1964 m. rugpjūčio 14 d. LVKD CV posėdžio su saviveiklos ratelių vadovais protokolo (užrašė Henrikas Karčiauskas) matyti, kad posėdyje dalyvavo 17 asmenų. Tikslas – nustatyti, kada ir kur vyks sąskrydis. LVKD pirmininkas Algirdas Skripka pasisakęs: „(...) visi saviveiklos ratelių vadovai yra mokytojai, o jie vasaros laikotarpiu turėjo kursus ir negalėjo reikiamai paruošti ansamblių sąskrydžiui. Sąskrydis visuomet vykdavo Klevų piliakalnyje, bet šiais metais siūloma suruošti kitose vietovėse. (...) reikėtų sutrumpinti programos laiką iki 2,5 val., kad nebūtų per daug ilgu ir nuobodu. Ans. lygis augs metai iš metų, mes tai matome

Choras „Dzūkija“ ir šokėjų sambūris „Jotva“ 1984 m. sąskrydyje

sąskrydžio programos metu.“

LVKD sekretorius Jonas Kmiečiauskas pasiūlė suburti komisiją, kuri nustatytų valandą, vietą ir programą. „Tikslios programos dar neturime, ans. pilnu tempu ruošiasi šiam sąskrydžiui. Numatoma, kad šiemet sąskrydyje dalyvaus šitie ans.: Kreivėnai, Pristavonys, Vaitakėmis, Punkskas, Vidugiriai, Burbiškiai, Valinčiai, Krasnagrūda ir Oškiniai. Programoje: 1. įžangą padarys centro valdyba; 2. saviveiklos ratelių pasirodymas; 3. sportiniai žaidimai, kuriuos suorganizuos Gint. Marcinkevičius; 4. tradicinis laužas ir pasilinksminimas prie laužo; 5. sąskrydžio užbaigimas. Jeigu bus galimybė – iš Elko partrauksime vežimą ir sąskrydžio vietoje įvesime elektros šviesą.“

Algis Uzdila kalbėjo: „Aš niekad nemačiau sąskrydžio Klevuose, bet iš žmonių žinau, kad programa buvo vis per ilga... Mūsų tikslas yra

parodyti gerą programą ir neužimti daug laiko, kad žmonės turėtų laiko kada pasivaikščioti ir pasilinksminėti. Organizatorių užd. padaryti peržiūrą ir sustatyti programą vientisą ir įdomią. Ar verta keisti vietą? Ne, nes Klevai yra labai graži vietovė, be to, rengti sąskrydžius Klevuose yra tradicija. Tradiciją reikėtų palaikyti, tą patį girdime ir iš žmonių. Dėl termino – tinkama rugpjūčio 23 d. Kas dėl programos, tai kad kiekvienas ans. – kolektyvas parodytų po kokius 3–4 punktus. Kukliai suminėti, kas dalyvauja. Mūsų tikslas būtų, kad parodytume, ką turime, kad tai suruošė mūsų kaimo žmonės. Kad sąskrydžio programa paliktų geriausią įspūdį.“

LVKD narys Jonas Karčiauskas sakė: „Kas dėl vietos, pasisakau už Klevus, nes Klevai yra lyg centras. Praėjusių sąskrydžių metu niekad nebuvo geros pabaigos, nežinia buvo, kokią val. kokia programos dalis vyksta.“

Birutė Radzevičiūtė pažymėjo, kad Navinykų saviveiklos ratelis nedalyvaus, nes yra paruošęs tik vaidinimą, kuris užimtų daug laiko. Vadovas Jurgis Valinčius informavo: „Su Pristavonių jaunimu ruošime programą Pristavonyse šio mėn. 16 d., turime paruošę keletą dainų ir šokių. Mano nuomone, geriau, kad sąskrydis vyktų Klevuose.“ Boleslovas Grigutis pranešė, kad Vidugirių ansamblis ruošiasi dalyvauti, ir pasisakė už Klevus kaip sąskrydžio vietą. Punsko lietuvių kultūros namų instruktorė Onutė Jonušonytė pasakė, kad Valinčių ansamblis renginiui paruošęs šešias dainas. Dalyvaus ir Ožkinių kolektyvas. Vaitakiemio LVKD ratelio saviveiklos vadovas Kostas Sidaris teigė: „Nuobodu yra klausytis programos, kad ji pradeda pora valandų po nustatyto laiko, o ne kad per ilga. Ansambliai ruošiasi visą žiemą ir nereikia trumpinti, nes jiems būtų didelė skriauda.“ Algirdas Nevulis iš Raistinių pasisakė taip: „Būtų geriau, kad sąskrydžio metu grotų ne vienas muzikantas, o visas orkestras, kurių, kaip žinome, mes turime. Žmonės atvyksta iš toli ir norėtų

pamatyti ilgesnę programą, turėtų trukti 2–3 val. Pranešimuose būna įrašyta, kada pradžia, pvz., 12 val., bet tuo metu žmonės eina bažnyčion, reiktų pradėti 14 val.“

A. Skripka tęsė: „Tai vyktų Klevuose, jei blogas oras, būtų perkelta iš 23 d. į rugpjūčio 30 d. Nuolatiniai LVKD darbuotojai turi numatyti, kiek ans. ir koks jų repertuaras, galėtų tai būti: dainos, tautiniai šokiai, monologai, eilėraščiai. LVKD sekretorius iš Klevų ratelio aktyviausių narių sudarys grupę, kuri atitinkamai paruoštų piliakalnį sąskrydžiui, sutvarkytų vietą, suieškotų uždangas, prikrautų laužui šakų. Kas dėl transporto – prašome, kad ansambliai atvyktų savo transportu ir draugija bus dėkinga, o kas neturės kuo – atsiųsime sunkvežimį. Būtų gerai iš anksto apie sąskrydį pranešti radijui ir kino kronikai. Mūsų užd. numatyti muzikantus, kurie būtų atsakingi už muziką sąskrydžio metu, pakviesti bufetą (be vyno ir degtinės), kurio pilnas eitų sąskrydžio organizacijoms reikalams.“

J. Kmieliauskas teigė: „Rateliams apie sąskrydį būdavo visuomet pranešama, ir šiemet taip pat pranešime“. Tai rodo, kad 1964 metais sąskrydis jau galėjęs būti kelintas iš eilės. „Mano manymu, ans. turėtų atvykti ne 12, o 10 val., kad dalyviai pakankamai turėtų laiko pasiruošimui, o sąskrydis programą pradėtų 14 val. (...) Kas dėl muzikos, tai mes susitarsime su Burbiškių kaimo kapela, kuri tikriausia sutiks. Kas dėl bufeto, reiktų uždrausti, kad alkoholio neparavinėtų“, – pridūręs J. Kmieliauskas.

LVKD archyve rastame „Aušrai“ skirto straipsnio rankraštyje

rašoma: „Žmonės laukė, kada įvyks ši Sąskrydžio ir kartu saviveiklos ansamblių darbo už 1962 m. apžiūros tiksliai data. Kas dėl vietos, tai nebuvo jokių abejonių, kad Klevų apylinkėje – dideliame kalne, pavadintam „piliakalniu“, esančiam tarp dviejų ežerų Klevo ir Klevaičio. Vieta labai graži, o apie patį kalną pasakojama įvairių legendų, pasak kurių ant kalno stovėjusi kadaise maža pilis ar tvirtovė.

Rugpjūčio 9 d. jau nuo 10 val. visais į numatytą vietą vedančiais keliais ir takais traukė sunkvežimiai, lengvosios automašinos, motociklai, dviračiai bei dainuodamos pėsčiųjų grupės. Pagaliau 15 val. LVKD pirmininkas atidaro sąskrydį, trumpai pasveikina dalyvius. Dalyvauja 10 saviveiklos ansamblių: Klevų, Radžiūčių, Žagarių, Vidugirių, Kampuočių, Valinčių, Kreivėnų, Ožkinių, Aradnykų, Punsko kultūros namų. Ožkinių kaimo saviveiklos ansamblio vadovas Juozas Maksimavičius pasveikino svečius, atvykusius iš Kapsuko su Petru Pridotku. Žmonių buvo apie 2 tūkst., nepaisant nepatogių kalno šlaitų visi su dideliu susidomėjimu išklaušė visų saviveiklos ansamblių 5 valandas be-trunkančios programos, negailėdami jiems plojimų ir gerų atsiliepimų. Nežiūrint sunkių žiemos sąlygų keletą kartų jau visgi spėjo pasirodyt Burbiškių, Aradnykų ir Krasnagrūdės saviveiklos rateliai.

– Šiais metais tradiciniu būdu manome suorganizuoti saviveiklos ansamblių sąskrydį Klevuose, – pareiškė Jonas Kmieliauskas. – Būtų gerai, kad jis įvyktų birželio 23 d. – Joninių išvakarėse. Numatoma pradžia 10 val., pabaiga 22 val. Programoje: atidarymo trumpa kalba, dainos, šokiai, monologai, dialogai, eilėraščiai, laužo sukūrimas, vainikėlių leidimas į ežerą.

Juozas Kubilius pasiūlė, kad panašų saviveiklos ansamblių sąskrydį suruošti Žagarių kaime. Jonas Kmieliauskas ir kiti pažymėjo, kad panašus dalykas buvo organizuojamas keletą

Groja Juozas Zubavičius, dainuoja Veronika Sendaitė ir Danutė Latvienė

metų atgal ir visai nepavyko. Be to, Žagariai atitolę nuo visų kitų kaimų. Klevų piliakalnis yra lyg ir visų kaimų centre, todėl čia viskas geriausia pavyksta.“

LVKD ataskaitoje rašoma: „1961.VII.9 d. Klevų piliakalnyje tarp Klevo ir Klevaičio ežerų suvažiavo virš 2 tūkst. žiūrovų... apžiūrėti meno saviveiklos. Klevuose dalyvavo 12 saviveiklos ansamblių – 200 narių. Šiais metais susidarė ansambliai: Radžiūčių, Lumbių, Paliūnų ir prie CV LVKD Seinuose. Šiuo metu veikė 14 meno kolektyvų. 49 kartus šie ansambliai surengė pasirodymus, iš jų 27 nemokamai.“

Ansambliai 25% lėšų už surinktus bilietus perduoda į centro valdybą, likusius naudoja išlaidoms padengti ir taip kaupia banke PKO. Vidugirių ansamblis yra sukaupęs jau 4 000 zlotų ir dar šiomet planuoja užpirkti televizijos aparatą.“

1986-06-27 d. rašte LVKD kviečia į saviveiklos ansamblių sąskrydį, vyksiantį liepos 6 d. 17 val. Burbiškių kaime prie Galadusio ežero, o 1986-06-17 d. rašte – į Joninių vakarą birželio 22 d. 19 val. Klevų kaime prie Klevo ežero (Jono Balulio laukuose).

1963-03-24 d. LVKD saviveiklos ratelių vedėjų pasitarimo protokole rašoma: „LVKD sekretorius Jonas Kmieliauskas kalbėjo apie Varšuvoje ruošiamą festivalį Lenkijos 1000-mečiui paminėti, į kurį kviečiamos ir tautinės mažumos, kad reikia iki balandžio 10 d. pranešti ministerijai, kuris saviveiklos ansamblių galės sudalyvauti tame renginy. Nežiūrint sunkių žiemos sąlygų, visur vyksta susitikimai – repeticijos.“

Nemažai žinių apie buvusius sąskrydžius galima aptikti ankstesnių metų „Aušroje“. Štai keletas pavyzdžių.

1972 m. 18 nr. 4 psl. Angelė Šliaužienė straipsnyje „Prisimenu“ rašo: „Dažnai prisimenu, kai prieš 19 metų (t. y. 1953 metais) gražią, saulėtą birželio sekmadienio popietę

Sąskrydis Klevų piliakalnyje

pasipuošusi tautiniais rūbais ėjau Punsko ežero pakrante į Ožkinių kaimą pas p. Krakauską, kur turėjo įvykti pirmas po karo audrų dainų ir šokių vakaras. (...) Kluone buvo įrengta scena, papuošta berželiais, o uždanga iš gražių liaudies audinių. Pasigirdus skambučiui – scenoje J. Maksimavičius pasveikino taip gausiai susirinkusius ir tarė įžanginį žodį. Po to skambėjo gražios lietuviškos dainos. Chorą paruošė ir jam vadovavo Vincas Valinčis. Po dainų ėjo tautiniai šokiai: „Blezingėlė“, „Klumpakojis“, „Suktinis“, „Noriu miego“, „Mane motulė barė“, eiles deklamavo Petronėlė Jakimavičienė.

(...) tą programą nebuvo lengva paruošti, nes neturėjome aprašymų nei vadovų, bet kiek prisiminė Juozas Maksimavičius, kiek Petronė ir Juozas Jakimavičiai, Petronėlė Babkauskaitė ir aš (Angelė Šliaužienė) – ir „sulipdėme“. Repeticijoms nuolatinės salės neturėjome. Rinkomės vieną kartą pas vieną ūkininką, kitą kartą pas kitą. Taip be salių, be elektros, o pilni tik gerų norų ir surėmė programą...

(...) Ir žiūrovai, ir atlikėjai buvome labai patenkinti, žiūrovai užė, gausiai plojo. Visų akyse švietė džiaugsmas, o veiduose susijaudinimo ašaros. Po

tiek metų Punsko padangėje vėl lietuviška daina, vėl tautiniai šokiai...“

1961 m. „Aušros“ 2 nr. 10 psl. esančiame straipsnyje „Saviveiklos apžiūra Klevų piliakalnyje“ rašoma: „Šiais metais liepos 9 d. (1961.VII.9 d.) Klevų piliakalnyje tarp Klevo ir Klevaičio ežerų suvažiavo virš 2 tūkst. žiūrovų. (...) Šiame apžiūros sąskrydyje dalyvavo 12 saviveiklos ratelių ir tinklinio komandų (...): Vidugirių, Žagarių, Punsko vidurinės mokyklos aukštesnių klasių ir skautų, LKN Punske, Radžiūčių, Lumbių, Valinčių, Navinykų, Kreivenų ir Seinų. Atvyko 200 artistų, kurie sudainavo daug linksmy ir audringų lietuvių liaudies dainų, pašoko įvairius liaudies šokius, deklamavo eilėraščius ir monologus. Puzėse grojo įvairias liaudies ir estradines melodijas Kampuočių kapelos kvartetas... Pabaigai lietuvių tradiciniu papročiu piliakalnio viršuje sukurtas didelis laužas ir bendrai padainuota liaudies daina „Po beržyną vaikščiojau“. LVKD pirmininkas padėkojo ir paskatino toliau nesigailėti savo jėgų kultūrinio darbo plėtimui. Laužui gėstant, skambiom dainom beaidint, visi traukė namų link (Kadugys).“

„Aušros“ 1962 m. 5 nr. 7 psl. skaitome, kad sąskrydis vyko

rugpjūčio 5 d. „Klevų piliakalnyje tarp ežerų Klevo ir Klevaičio. (...) Buvo Šaskrydyje 10 saviveiklos ansamblių, tai: Klevų, Radžiūčių, Žagarių, Vidugirių, Kampučių, Valinčių, Kreivėnų, Ožkinių, Aradnykų, Punsko LKN. (...) koncertas truko iki 20 val., penkias valandas“.

Iš 1963 m. 6 nr. 10 psl. išspausdinto straipsnio „Klevų šaskrydis“ sužinojome, kad „š. m. rugpjūčio 11 d. Klevų piliakalnyje įvyko šaskrydis, jame dalyvavo šeši saviveiklos rateliai: Klevų, Krasnagrūdės, Vidugirių, Valinčių, Aradnykų ir Punsko kultūros namų“.

„Aušros“ 1972 m. 18 nr. 9 psl. esančiame straipsnyje „Alio! Kalba Vaitakiemis“ prisimenama: „1966 m. pavasarį LVKD Šlynakiemyje prie Seivų ežero surengė pirmąjį lietuvių mokyklų mokinių šaskrydį. Čia mokyklos vedėjo K. Sidario vadovaujami mūsų (Vaitakiemio) saviveiklininkai užėmė pirmą vietą. Taip pat pavyko ir metais vėliau – pirma vieta, o 1969 m. mums teko III vieta...“

LVKD 15-mečio kronikoje (1973 m. „Aušros“ 19 nr. 2 psl.) teigiama: „1958 ir 1959 m. meniniai ansambliai koncertavo Eglinės ir Klevų piliakalniuose, o taip pat Žagariuose“. Šią informaciją pateikė Sigitas Krauskas. To paties numerio 1 ir 2 psl. išspausdintame tuometinio Punsko LKN vedėjo Broniaus Nevulio straipsnyje „Prisiminimų žiupsnelis“ rašoma: „(...) Vidugirių kolektyvas garsėjo savo kaime ir mūsų apylinkėse puikiais pasirodymais ir koncertais. Gana drausmingas jaunimas mokosi su dideliu ryžtu vaidinti, šokti, dainuoti. 1967/8 metų žiemą sutarėme pastatyti trijų veiksmų K. Sajos komediją „Septynios ožkenos“, režisuoti teko man. Po vaidinimo buvo mada duoti keletą dainų ir šokių. Neatsilikome ir mes, dainų pamokė Vincas Valinčius, o šokių Aldona Leončikaitė. Pasirodėme gegužės 25 d. Vidugirių kaime pas A. Kasperavičių kluone, (...) programą pakartojome Punsko kino salėje.“

Punsko kultūros namuose buvo lietuviška biblioteka, kuri prijungta prie viešosios. Punsko žemdirbių rengimo mokyklos vedėjas Jonas Pajaujis dažnai laikydavo paskaitas žemės ūkio temomis. Pačiam Punske jaunimo nebuvo tada daug, juos šokių mokė Petronėlė Jakimavičienė. (...)

Naujuosius 1959 m. sutikome kino salėje prie žibalių lempų, grojo mišri kaimo kapela. (...)

1959 m. vasarą prie Klevų piliakalnio surengėme visų veikiančių ansamblių šaskrydį, programai pasibaigus ansamblių vadovams įteikėme lietuviškas knygas. Žiūrovai į šį renginį važiavo vežimais, net dviračiai tada dar buvo sunkiai prieinami. Punsko LKN saviveiklininkai jau važiavo pasisamdytu iš kooperatyvo traktorium, tačiau dėl įvairių priežasčių galą kelio nuo Smalėnų iki Klevų jiems teko eiti pėsčiom. Tų pačių metų vasarai ir mano darbui baigiantis tuo pačiu traktorium buvom nuvykę į Eglinės piliakalnį, ten buvom vietos gyventojų maloniai sutikti. Jiems atsidėkodami padainavome ir pašokome, ką buvom žiemą išmokę. O sutemus uždegėme tradicinį laužą...“

1973 m. „Aušros“ 19 nr. 3 psl. paskelbtos 1959 metų šaskrydžių nuotraukos su tokiais užrašais: „1. Nuotrauka iš 1959 m. Šaskrydžio Eglinės piliakalnyje. 2. Didelio pasi-

sekimo Eglinės piliakalnyje Šaskrydžio metu turėjo atvykęs Goberis iš Suvalkų. 1959 m. 3. Pačioje Eglinės piliakalnio viršūnėje. 4. Iš 1959 m. vasaros Šaskrydžio Eglinės piliakalnyje“. Nuotraukos Broniaus Nevulio. Yra ir fotografija iš Klevų piliakalnio su užrašu: „Gerai nusiteikę punskiečiai 1959 m. Klevuose Šaskrydžio metu“. Nuotraukose matyti skirtingi piliakalniai. Išeitų, kad tais metais vyko du šaskrydžiai.

Kad vieta pasirenkama prie ežero – įprasta. Šaskrydžiai vykdavo Klevų kaime, Vaitakiemyje, Žagariuose. Iki dabar rengiami Burbiškiuose. Iki dabar rengiami Burbiškiuose prie didžiulio ir gražaus Galadusio, patogioje vietoje (pirmiausia Vinco Aleksos žemėje, paskui greta buvusioje valstybinio žemės ūkio žemėje, vėliau tapusioje Juozo Žukausko, o paskui jo sūnaus Romo nuosavybe).

Žmonės nuo senų mėgo dirbti ir poilsiauti gamtoje. Čia gera kiekvienam, ištroškusiui poilsio, nesvarbu, ar jis gyvena kaime, ar mieste. Galadusio pakrantė Burbiškių kaime viliote vilioja kiekvieną. O šaskrydis – ne tik puiki proga su šeima pabūti gamtoje, susitikti su draugais, pažįstamais, giminėmis, bet ir nemokamai patogioje ir gražioje vietoje pasiklausyti ansamblių koncerto. Kad kuo ilgiau ši tradicija gyvuotų!

Punsko ansamblis su vadove Vlada Pajaujiene

Punskietė Dalia Vydraitė profesionalioje Lietuvos krepšinio komandoje

JURGITA STANKAUSKAITĖ

„Sūduvos“ komanda sezono pradžioje

Jurgita Stankauskaitė: Punske visi Tave pažįsta kaip puikią krepšininę. Zaidi Lietuvos moterų krepšinio lygoje, BC „Sūduva“. Tai mums tikra staigmena. Ką galėtumei pasakyti apie šią merginų komandą?

Dalia Vydraitė: Jau antrus metus atstovausiu Lietuvos moterų krepšinio lygos (LMKL) Marijampolės komandai BC „Sūduva“. Joje žaidžia daug patyrusių Lietuvos rinktinės žaidėjų, tai yra profesionalus kolektyvas, turintis potencialo žaisti Europos lygiu. Praėjusiais metais man teko garbė gauti LMKL sidabro medalį ir iškovoti Lietuvos krepšinio federacijos (LKF) antrosios vietos taurę. Be to, su Marijampolės žaidimų sporto mokyklos jaunių komanda laimėjom Lietuvos moksleivių krepšinio lygos bronzos medalius. O Punsko licėjaus komanda tapo Palenkės vaivadijos vidurinių mokyklų vicečempione.

J. S.: Kaip prisijungei prie BC „Sūduvos“?

D. V.: Man pasiūlė joje žaisti Stasys Žaliabarštis – Marijampolės sporto mokyklos krepšinio treneris. Nesitikėjau, kad ten pateksiu. Turėjau žaisti tik Marijampolės mokyklos lygiu, bet patekau ir į LMKL BC „Sūduvos“ komandą.

J. S.: Kodėl Stasys Žaliabarštis? Jūs buvote anksčiau pažįstami?

D. V.: Jis daug kartų su savo komanda buvo atvykęs į Punkską žaisti

krepšinį. Taigi ir pasiūlė man prisijungti prie komandos Marijampolėje.

J. S.: Bijau suklysti, bet turbūt esi pirmoji ir kol kas vienintelė mergina, prisijungusi prie didelės merginų krepšinio komandos?

D. V.: Taip, aš esu pirmoji punskietė, kuriai teko žaisti Lietuvos moterų krepšinio lygos komandoje.

J. S.: Kaip manai, kodėl?

D. V.: Mano manymu, todėl, kad ne visi nori eiti būtent ta linkme, jų susidomėjimai yra visai kitokie, o krepšiniui reikia labai daug laiko, jėgų. Reikia įdėti daug pastangų norint tobulėti ir siekti užsibrėžto tikslo.

J. S.: Ar galvoji apie krepšininės karjerą?

D. V.: Taip, aišku, galvoju apie tai.

J. S.: Ar sunku patekti į Lietuvai atstovaujančią merginų krepšinio komandą?

Prieš draugiškas varžybas Rygoje

D. V.: *Ar sunku? Hmm... Jei žmogui netrūksta noro ir pastangų eiti ta linkme, tai reikia to siekti.*

J. S.: **Kiek žinau, turi sudariusi sutartį su BC „Sūduva“. Vadinasi, tai jau rimta Lietuvos krepšinio komanda. Kam reikalinga sutartis?**

D. V.: *Turiu pasirašiusi sutartį dvejiems metams. Dabar bus antrieji. Komanda yra profesionali. Žaidėjos, treneris ir klubo vadovai labai draugiški. Visi padeda man tobulėti, kad ateityje galėčiau daugiau pagelbėti komandai. Sutartis, tai kelių lapų dokumentas, kuriame apibrėžti mano ir krepšinio klubo BC „Sūduva“ įsipareigojimai, pavyzdžiui, dėl treniruočių, varžybu, elgesio taisyklių, laisvalaikio ir kt.*

J. S.: **Su kokiais sunkumais tenka susidurti žaidžiant tokioje komandoje?**

D. V.: *Nėra lengva atstovauti tokiai komandai. Treniruočių lygis yra labai aukštas, reikalaujama maksimalaus susitelkimo ir didelio fizinio krūvio. Be to, turiu papildomų sunkumų, nes į Marijampolę važiuoti reikia beveik kiekvieną dieną, o tai irgi labai*

vargina, atima daug jėgų. Du kartus per savaitę žaisdavom lygos varžybas, tekdavo keliauti į Klaipėdą, Šiaulius, Uteną, Vilnių ar Kauną, todėl namus kartais pasiekdavau paryčiais.

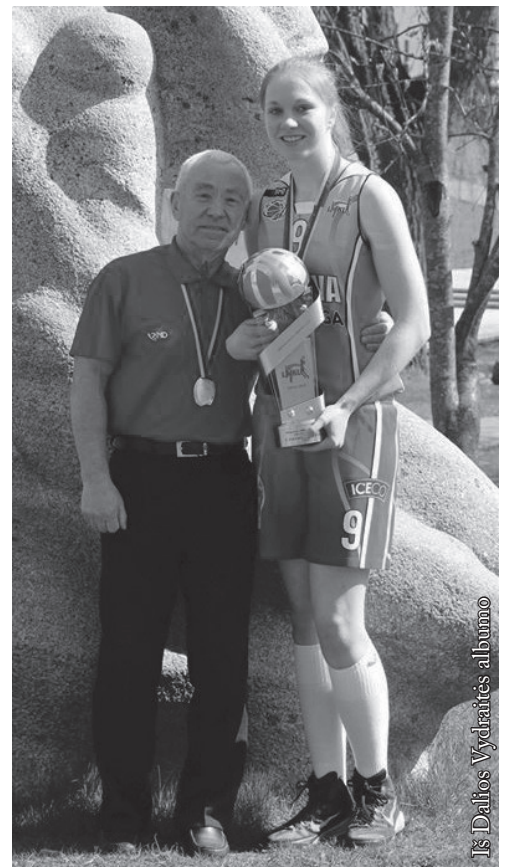
J. S.: **Kiek kartų per savaitę vyksta treniruotės? Ar tai netrukdo Tavo mokslams?**

D. V.: *Šiuo metu neturiu treniruočių, nes sezonas jau yra pasibaigęs. Treniruotes turėdavom dažniausiai 4–5 kartus per savaitę. Aišku, kai baigsiu mokyklą, turėsiu jų daugiau (du kartus per dieną), tačiau kol kas reikia mokytis. Sunku suderinti mokslą ir krepšinį, nes abiem dalykams reikia skirti nemažai laiko.*

J. S.: **Jeigu reikėtų palyginti krepšinio žaidimą Punske ir Marijampolėje...**

D. V.: *Aišku, žaidimas Marijampolėje visiškai skiriasi nuo Punsko. Visų pirma ten žaidžia patyrusios, profesionalios žaidėjos, kurioms krepšinis yra hobbis ir darbas. O Punske tai – tik hobbis.*

J. S.: **Ar susilauki draugų, giminių ir pažįstamų palaikymo? Stebi Tavo komandos varžybas?**

Dalia Vydraitė su Lietuvos krepšinio ikona, komandos masažuotoju Juozu Petkevičiumi

nių ir pažįstamų palaikymo? Stebi Tavo komandos varžybas?

D. V.: *Aišku, mane palaiko šeima ir draugai. Tai man labai svarbu. Ypač esu dėkinga tėveliams, kurie po darbo nepatingėdavo nuvežti mane į treniruotes.*

J. S.: **Kur galima stebėti jūsų varžybas?**

D. V.: *Mūsų varžybas galima stebėti internete, bet susidomėjusius kviečiu pasižiūrėti gyvai!!!*

J. S.: **Na, o ko Tau palinkėti? :)**

D. V.: *Sėkmės, žaidimo be traumų, kuo daugiau minučių, praleistų aikštelėje, ir „Sūduvos“ pergalių. :-)*

J. S.: **Ačiū už pokalbį. Sėkmingų metimų!**

„Sūduvos“ komanda su sidabro medaliais sezono pabaigoje

Pivašiūnų amatų centras

DALIA LUKOŠEVIČIŪTĖ

Dalia Lukoševičiūtė: Kada pradėjo veikti Pivašiūnų amatų centras?

Milda Stanevičienė: Pivašiūnų amatų centras atidarytas 2013 metų rugpjūčio 14 d., per Žolinių atlaidus.

D. L.: Kam centras priklauso ir kas jame dirba?

M. S.: Pivašiūnų amatų centras priklauso Alytaus rajono savivaldybės Daugų kultūros centrui. Šiame centre dirba trys darbuotojai: administratorė Milda Stanevičienė, kultūrinių renginių organizatorė Stasė Čižauskienė, meno vadovas Vytautas Franckevičius.

D. L.: Kokie užsiėmimai vyksta Pivašiūnų amatų centre?

M. S.: Centre visoms moksleivių ir suaugusiųjų amžiaus grupėms vykdomos edukacinės (parodomosios) programos. Vyksta kulinarijos paveldo (kepti duoną, pyragą, dzūkišką bandą, grikių „babką“ moko Stasė Čižauskienė, mušti sviestą – Milda Stanevičienė), keramikos (moko Rita Gegužienė), medžio

drožybos, pynimo iš vytelių, veltnių vėlimo, žvakių liejimo, siuvinėjimo kryželiu, siuvinėjimo siuvamąja mašina, mezgimo virbalais, nėrimo vašeliu, riešinių mezgimo, audimo, Užgavėnių kaukių gamybos, pintinių pynimo, margučių marginimo, verbių rišimo, floristikos ir kt. užsiėmimai.

Užsiėmimų metu programos dalyviai padedant specialistams gali pasigaminti darbėlių iš medžio, keramikos, nusipinti dirbinį iš vytelių ir parsivežti namo kaip savo rankdarbį ar suvenyrą.

D. L.: Kokius gaminius Alytaus rajono amatininkai atveža į jūsų centrą?

M. S.: Alytaus rajono amatininkai atveža popieriaus gaminius, įvairius papuošalus, natūralius mūliukus, taip pat vėlimo darbus. Tarp amatininkų yra labai daug mezgėjų ir nėrėjų. Šie tautodailininkai, amatininkai su savo darbais pasirodo ne tik Alytaus rajone, bet ir visoje Lietuvoje.

D. L.: Koks pagrindinis Pivašiūnų amatų centro tikslas?

M. S.: Pagrindinis tikslas – pakviesti kuo daugiau žmonių, kad

Punsko krašto jaunimo iš molio pagaminti dirbiniai

susipažintų su unikaliais Alytaus tautodailininkų, amatininkų darbais. Taip pat centre jūsų laukia pažintis su dzūkių amatais, galimybė juos išbandyti ir pasisemti naujos patirties.

D. L.: Kaip galima užsisakyti edukacinę programą?

M. S.: Dėl edukacinės programos prašom susitarti iš anksto tel. (8315) 90 009, 8 699 94 982 arba el. p. pvasiunuamatucentras@gmail.com.

D. L.: Ačiū už pokalbį.

Dzūkiškos bandos kepimas

Pivašiūnų amatų centro administratorė Milda Stanevičienė

Apie ketinimus atidaryti triklases miesto mokyklas

ALGIMANTAS KATILIUS

Lietuvos valstybės istorijos archyvo Suvalkų gubernijos valdybos fonde yra byla „Apie atidarymą triklasių miesto mokyklų Augustavo, Kalvarijos, Vilkaviškio, Naumiesčio miestuose ir Kybartų gyvenvietėje“. Ji datuojama 1886–1894 m.

Pirmame bylos dokumente Suvalkų mokyklų direkcijos viršininkas 1886 m. rugsėjo 10 d. savo rašte Suvalkų gubernatoriui svarsto apie triklasių miesto mokyklų finansavimo šaltinius ir aptaria, kuriose vietose jos galėtų būti steigiamos. Čia rašoma, kad visos projektuojamų mokyklų išlaikymo išlaidos iš miestų kasų gali būti padengiamos tik tuo atveju, jeigu yra bendruomenės nutarimas šiam reikalui skirti lėšų. Po to bus gautas vietos gubernatoriaus sutikimas, nes išlaidų patvirtinimui būtinai reikės gauti Varšuvos generalgubernatoriaus ir Vidaus reikalų ministerijos patvirtinimą. Negalima atidaryti miesto mokyklos už lėšas, gaunamas iš mokesčio už mokslą arba iš gyventojų rinkliavos, nes tai nepatikimas ir nepastovus šaltinis. Gyventojams pageidaujant, ji gali būti atidaroma tik iš miesto kasos lėšų. Kadangi mokykloms išlaikyti reikės nemažai pinigų, nereikia tikėtis, kad šiam reikalui bus skirtos izdo lėšos. Dėl to reikia stengtis, kad naujos miesto mokyklos būtų išlaikomos iš miestų lėšų.

Steigiant mokyklą reikia turėti:

1. Patalpas mokyklai ir mokytojų butams arba pinigus jų nuomai.
2. Pirminiam kiekvienos mokyklos įrengimui iš karto po 500 rublių kiekvienai klasei; keturių klasių mokyklai – 2000 rublių. Be to, metams vienaklasei mokyklai reikės 1890

rublių, dviklasei – 2535 rublių, triklasei – 3675 rublių, keturklasei – 4730 rublių. Jeigu gyventojai prie miesto mokyklų pageidautų įsteigti meistrystės ir amatų praktinius užsiėmimus arba mokytis užsienio kalbų, tam turėtų būti skirtos dar specialios lėšos. Kaip matome, pagal to meto kainas, tai buvo dideli pinigai.

Rašto pabaigoje Suvalkų mokyklų direkcijos viršininkas prašo Suvalkų gubernatorių, kad suteiktų paramą atidarant triklases mokyklas Augustavo, Kalvarijos, Vilkaviškio ir Naumiesčio miestuose bei Kybartų gyvenvietėje iš miestų kasų lėšų.

Kitame – 1887 m. rugsėjo 1 d. – rašte Suvalkų mokyklų direkcijos viršininkas rašo Varšuvos švietimo apygardos globėjui apie konkrečius miestų gyventojų pasiūlymus dėl numatomų atidaryti mokyklų ir pateikia savo nuomonę triklasių mokyklų atidarymo atskirose vietovėse klausimu.

Naumiesčio gyventojai sutiko kiekvienais metais paaukoti po 1500 rublių berniukų progimnazijai arba realinei mokyklai išlaikyti, bet atsisakė skirti lėšų kokiai nors kitai mokyklai.

Vilkaviškiečiai savo sueigoje nutarė, kad miesto ir apylinkių gyventojams reikalinga keturių klasių progimnazija su parengiamąja klase. Sutiko trejiems metams suteikti patalpas progimnazijai, įsipareigojo mokėti įrašymo mokesčius už kiekvieną mokinį po 30 rublių per metus ir skirti kiekvienais metais progimnazijai išlaikyti iš miesto kasos tiek pinigų, kiek tuo metu išleido keturių pradžios mokyklų išlaikymui, t. y. 609 rublius. Steigti triklasę miesto mokyklą Vilkaviškio gyventojai atsisakė.

Kalvarijos gyventojai, pagrįsdami tai savo neturtingumu, netgi atsisakė svarstyti bet kokio tipo mokyklos atidarymo klausimą. Jie pareiškė esą patenkinti miesto pradžios mokyklomis – dviklase ir mergaičių. Augustavo magistrato nariai kartu su miesto gyventojais pareiškė norį atidaryti keturklasę berniukų progimnaziją ir nesutiko steigti triklasę miesto mokyklą.

Rašto autorius iš pateiktų pavyzdžių padaro išvadą, kad miestų bendruomenės nepripažįsta naudos, kokią galėtų duoti triklasės miesto mokyklos, įsteigtos pagal 1872 m.

Kalvarija. 2007 m.

Augustavo rotušė prieš 1914 m.

gegužės 31 d. nuostatus. Toliau jis teigia, kad šiuo atveju miestų bendruomenių nuomonėmis ir norais, kaip prieštaraujančiais vyriausybės norams ir matymui, nereikia vadovautis. Būtina atsižvelgti į vyriausybės išskirtinius tikslus ir tikrąsias vietos sąlygas bei gyventojų švietimo srities poreikius. Suvalkų mokyklų direkcijos viršininkas manė, kad pirmiausia triklases miesto mokyklas galima ir būtina atidaryti Augustavo mieste ir Kybartų gyvenvietėje, o po to stengtis tą patį padaryti Kalvarijoje, Vilkaviškyje ir Naumiestyje. Priežastys, dėl kurių pirmiausia reikėtų atidaryti triklases miesto mokyklas Augustave ir Kybartuose, mokyklų direkcijos viršininko nuomone, esą tokios: 1. Prie Augustavo yra vietovės, kur gyvena buvę unitai. Reikia pakelti jų išsilavinimo lygį ir jam suteikti labiau patikimą pagrindą ne tik bendrojo lavinimo tikslais, bet ir religiniais. 2. Triklases mokyklos atidarymas Kybartuose, kaip matyti iš vietos bendruomenės pareiškimų, yra priemonė, dėl kurios dirva jau paruošta, kuri atitinka sąlygas ir jau yra įsisąmonintas bendruomenės poreikis.

Suvalkų mokyklų direkcijos viršininko nuomone, visose nurodytose vietose esančios sąlygos įsteigti triklases miesto mokyklas.

Augustave buvo keturios pradžios mokyklos: dviklasė berniukų, bendra vienaklasė, mergaičių ir žydų. Iš jų mergaičių ir žydų reikėtų palikti be

pakeitimų, sumažinus šių mokyklų išlaikymo lėšas. Vietoj berniukų dviklasės ir bendros vienaklasės mokyklų reikėtų atidaryti vieną triklasę miesto mokyklą. Jos išlaikymui reikėtų skirti tą 1367 rublių sumą, kuri metams skiriama dviklasei ir vienaklasei mokykloms išlaikyti. Trūkstant 1883 rublių suma turėtų

būti gauta iš valstybės išdo. Triklase miesto mokyklą būtų galima įkurdinti Augustavo mokyklų mūriniame name, jeigu jo pritaikymo ir remonto išlaidas prisiimtų miesto kasa.

Kybartų gyvenvietėje veikė dviklasė pradžios mokykla, kuriai išlaikyti per metus buvo išleidžiama 1630 rublių (1000 rublių iš išdinės, 300 rublių iš Rusijos geležinkelių vyriausiosios draugijos, 300 rublių iš muitinės žinybos ir 30 rublių – procentai nuo mokyklai priklausančio kapitalo). 1887 m. birželio mėn. Kybartų gyventojai kreipėsi į Suvalkų mokyklų direkcijos viršininką, kad dviklasė mokykla būtų perorganizuota į triklasę miesto mokyklą. Taip pat su prašymu ją pertvarkyti kreipėsi tikybos mokytojas ir sergėtojas šventikas Klodinskis vietos rusų bendruomenės, kurią sudarė geležinkelio ir muitinės tarnautojai, vardu. Direkcijos viršininkas pasiteiravo Klodinskio, kaip norintys perorganizuoti mokyklą prisidės prie jos išlaikymo. Mat jai išlaikyti reikalinga 3850 rublių suma. Klodinskis atsakė, kad jo pastangomis jau susižinota su geležinkelių ir muitinės valdybomis bei vietos parapijos labdarybės įstaiga ir pasiaiškinta, kiek šios institucijos materialiai galėtų prisidėti prie triklases miesto mokyklos išlaikymo.

Iš Vilkaviškyje esančių keturių vienaklasių pradžios mokyklų reikėtų palikti tik žydų ir mergaičių, o 1-ąją ir 2-ąją miesto pradžios mokyklas uždaryti ir jų išlaikymui skirtą 622

rublių ir 37 kapeikų sumą skirti triklasei miesto mokyklai. Jeigu iš mokyklos išlaikymui skirtos sumos atimsime 600 rublių, skirtų patalpų nuomai (nes mokyklą galima įkurdinti Vilkaviškyje esančiame mūriniame mokyklos pastate), tai jai išlaikyti truks metams 2627 rublių ir 63 kapeikų. Šiam trūkumui padengti būtina išdo pagalba.

Triklasei miesto mokyklai įrengti Naumiestyje reikės panaudoti 1335 rublių sumą, kuri skirta dviklases ir žydų pradžios mokyklų išlaikymui. Tačiau triklasei mokyklai išlaikyti dar truks 2515 rublių metams. Neturint kitų finansavimo šaltinių, juos turės skirti išdas.

Kalvarijoje pertvarkant dviklasę pradžios mokyklą į triklasę miesto mokyklą turės būti panaudota pradžios mokyklai išlaikyti skirta 1900 rublių suma. Prie jos turės būti pridėta 1950 rublių per metus iš išdo arba kitų finansavimo šaltinių. 1889 m. sausio 9 d. rašte Kalvarijos apskrities viršininkas pranešė Suvalkų gubernijos valdybai, kad Kalvarijos miesto gyventojai nesutinka lėšomis prisidėti prie triklases miesto mokyklos steigimo, motyvuodami savo neturtu dėl smukusios prekybos. Archyvinėje byloje yra Kalvarijos miesto gyventojų 1887 m. balandžio 26 d. susirinkime šiuo klausimu priimtas aktas su gyventojų parašais.

Triklasių miesto mokyklų steigimo projektas nebuvo įgyvendintas. Tai padaryti, matyt, sutrukdė neišspręstas lėšų klausimas. Jeigu minėtas projektas ir ypač miestų bendruomenių norai steigti progimnazijas būtų buvę įgyvendinti, tai būtų gerokai palengvinę sąlygas jaunuoliams siekti aukštesnio mokslo.

Šaltinis:

Apie atidarymą triklasių miesto mokyklų Augustavo, Kalvarijos, Vilkaviškio, Naumiėsčio miestuose ir Kybartų gyvenvietėje, Lietuvos valstybės istorijos archyvas, f. 1009, ap. 7, b. 194.

Užgeso šviesus spindulys

NASTUTĖ SIDARIENĖ

Iš Genutės Balytaitės albumo

Magdalena Markevičiūtė-Burdinienė

Visi ją vadino Magdule. Ar matė kas ją nesišypsančią, liūdną? Visuomet atvira, nuoširdi, gera (gal kartais ir per gera) šeimai, kaimynams, artimiesiems. Kokia buvo ši paprasta, bet nuostabi moteris? Ką apie ją pasakoja jaunystės draugės, kaimynės?

Magdalena Markevičiūtė-Burdinienė ankstyvą vaikystę praleido Žvikeliuose, kur gimė 1937 metų rugpjūčio 3 dieną. Mama Ona Grimalauskaitė ir tėvas Juozas Markevičius jau buvo susilaukę sūnaus Juozo ir dukros Marytės. Magdalena buvo jauniausia šeimoje. Sulaukusi vos trejų metų, šėlstant karo audroms, 1940 metais neteko tėvo. Jis, būdamas dar jaunas, mirė nuo tais laikais nepagydomos ligos.

Po vyro mirties Magdalenos mama Ona su jauniausia dukra grįžo į savo tėviškę Agurkių kaime. Čia prabėgo Magdulės vaikystė ir jaunystė. Apie tai pasakoja kartu Agurkiuose augusi jos nuoširdi draugė Genutė Balytaitė-Grigutienė: „Su Magduleėjome į Vidugirių mokyklą. Prieš tai

aš lankiau Pristavonių, paskui Navinykų mokyklas. Ji buvo labai jautri ir gera. Gyveno tik su mama, kadangi tėvas buvo miręs. Gyveno labai kukliai. Jos mama pasiūdavo suknelių, kitų drabužių. Mažai turėjome tų drabužių, o norėjome ko naujesnio, tai keisdavomės palaidinukėmis, skolindavom viena iš kitos.

Per kiekvienas Kūčias Magdulę ir jos mamą pakviesdavom į mūsų namus vakarienės. Už stalo susėsdavom visi kartu. Būdavo 13 žmonių. Kartą Magdulės mama susirgo ir atsisakė ateiti, nes bijojo peršalti, tai mano tėtė pakinkė arklį ir parsivežė abi moteris, nors gyvenome visai netoli vieni kitų.

Jaunystėje kartu eidavome į šokių ir vaidinimų repeticijas į Navinykus. Mokė mus Aldutė Pečiulytė, vėliau Leončikienė. Repetuojavom pas Milončius, ateidavo jaunimo iš kitų kaimų.

Magdulė buvo labai draugiška, simpatiška. Kai ištekėjo už Antano Burdino, mūsų keliai išsiskyrė. Aš išėjau į Punkską. Jos gyvenimas buvo vienoks, mano kitoks. Taip ir neteko man jos aplankyti Vilkapėdžiuose.“

Magdalena buvo gabi ir norėjo mokytis. 1956 metais pradėjo lankyti Suvalkų bendrojo lavinimo licėjaus pirmąją lietuvišką klasę. Mokėsi dvejus metus. Žiemą Trakiškėse nuomojosi kambarį ir kasdien važinėdavo traukiniu į Suvalkus. Kartu klasėje mokėsi Julija Pykytė-Čėplienė, Ieva Krakauskaitė-Sidarienė, Danutė Grabauskaitė-Pečiulienė, Algis Uzdila ir kiti. Ši istorinė klasė davė pradžią Punksko licėjui.

Magdulė buvo rami ir nuolanki, todėl visuomet turėdavo daug draugių. Anelė Vaicekauskienė, tuomet Degutytė, gimusi tais pačiais metais,

prisimena kartu Agurkiuose praleistą jaunystę: „Magdulė mane įtraukė į ansamblį. Veikė vokalinė grupė. Magdulė labai gražiai dainavo, bet trūko ansamblyje soprano. Ji pasiūlė pasikviesti mane. Šitaip aktyviai įsijungiau į kaimo saviveiklą.

Dainavom liaudies dainas ir kitas. Kartais pasirodydavom kaip duetas. Šokom, vaidinom. Šokiams aš pagrodavau akordeonu. Vakaraus mėgom padainuoti. Kai laukdavom savo išrinktųjų ar jais nusivildavom, dainuodavom ilgesingas dainas ir taip malšindavom savo liūdesį. Magdulė draugavo su Antanu Burdinu. Jis taip pat dalyvavo saviveikloje.

Magdulė labai graži buvo ir gerai vaidino. Prisimenu, kad pas Navinykų Milončius rodėm vaidinimą „Žentas“. Magdulė atliko jaunosios vaidmenį, o aš Rūkienės. Toje scenoje aš ją labai bariau ir gėdinau.

Iš Genutės Balytaitės albumo

Magdulė ir Genutė po koncerto Navinykuose

Iš Burdinų šeimos albumo

Magdalena ir Antanas Burdinai

Mokė mus Aldona Leončikienė. Ji gyveno Navinykuose pas Milončius, todėl ten repetuodavome. Pasirodydavom Navinykuose, Žagariuose, ant Klevų piliakalnio.

Magdulė buvo miela, draugiška, labai jautri, darbšti. Nuveikusi savo darbus namuose, dar nueidavo užsidirbti kitur. Į Paliūnus kviesdavo linų rauti, tai eidavo ji ir kitos mano draugės. Aš irgi labai norėjau, bet tėvas atvedė į savo laukus, parodė linų plotą ir sako: „Rauk“. Taip ir baigėsi mano uždarbiai.“

Burdinų namuose gyveno trys kartos. Visi gražiai sutardavo, kadangi Magdulė buvusi labai gero būdo, nuolaidi. Čia vietos buvo ir vieno, ir kito sutuoktinio mamoms bei Antano Burdino močiutei. Namuose sukdavosi kaip įmanydama: dirbdavo sunkius ūkio darbus, dar keletui metų į savo namus priėmė valstybinę parduotuvę, kurioje pati ir pardavinėjo. Tuo metu bemaž kiekviename kaime buvo steigiamos tokios parduotuvės, kad kaimo

žmonėms nereikėtų toli keliauti nusi-pirkti reikalingiausių daiktų.

Burdinai užaugino penkis vaikus: Rūtą, Joną, Birutę, Teresę ir Ireną. Sūnus pasiliko tėvų ūkyje. Vyriausioji dukra Rūta baigė bibliotekininkystės studijas Lodzės universitete ir įsidarbino Punsco licėjaus bibliotekoje. Panašiai, kaip ir mama, mėgo šokti, o dabar stato vaidinimus ir vaidina pati bei aktyviai reiškiasi kitose visuomenės gyvenimo srityse. Birutė, baigusi lituanistiką Vilniaus universitete, dirba „Aušros“ redakcijoje ir leidykloje. Gyvena Suvalkuose, kur taip pat moko jaunimą lietuvių kalbos. Teresė, baigusi choreografiją Klaipėdos universitete, išvyko į užjūrį. Ten buria Anglijos lietuvių jaunimą, moko juos tautinių šokių, aprūpina tautiniais drabužiais. Jos paruoštos grupės dalyvauja Dainų šventėje Vilniuje. Irena, kaip ir kitos dukros, baigė Punsco licėjų, o paskui studijavo baltistiką Varšuvoje. Dabar gyvena Seinuose, o dirbti dažnai išvyksta į užsienį.

Magdalena Burdinienė susilaukė šešių anūkų: Ramintos, Dovydo, Simonos, Roberto, Aleksandro, Mykolo.

Šeima, darbas ūkyje... Tai ne visas Magdalenos gyvenimas. Ji rasdavo laiko ir kitiems pomėgiams, pareigoms. Mokėjo skaniai pagaminti maistą ne tik savo šeimai. Noriai padėdavo jį paruošti ir vestuvėms. Pati porą kartų gamino vestuvėms, bet dažniausiai talkindavo kitoms šeiminkėms. Gaminti pamokydavo Natalija Pykienė. Ji atvažiuodavo iš Punsco ir pas Burdinus mokydavo

šeimininkauti kaimo moteris, priklausančias kaimo šeiminkų būreliui.

Ne tik šiuo tikslu sueidavo kaimo žmonės pas Burdinus. Magdalena ilgus metus vadovavo Vilkapėdžių kaimo gyvojo rožančiaus būreliui. Palaidojusios Magdulę, Vilkapėdžių moterys rimtai susirūpinusios svarstė, kam patikėti tokią atsakingą pareigą. Kartu su Č. Vaicekausku, G. Suščevičiene, J. Berneckiene, o vėliau su Žvikelių giesmininkais Magdalena giedodavo prie mirusiųjų šermenų metu ir Smalėnų bažnyčios chore. Prisėmusi tiek pareigų, visur suspėdavo.

„Pas Burdinus daugelį metų pynėme derlinių vainikus, kuriuos nešėme pašventinti į Smalėnų bažnyčią. Paskui atėjo kunigas Jacekas ir neragino žmonių pinti, neorganizavo parapijos derlinių“, – pasakoja Danutė Sakalauskienė iš Vilkapėdžių. Ir tęsia: „Burdinų šeima labai gražiai sugyveno, nesibarė. Niekas negirdėjo, kad vyras Antanas žmoną pavadintų kitaip negu Magdule. Gerbė juos kaimynai, dažnai kviesdavo būti krikštatėviais. Magdulė turėjo gal aštuonis savo krikšto vaikus.“

Ji mėgdavo su kiekvienu pasikalbėti, bet paslapčių niekur neskleisdavo. Niekad blogo žodžiu neminėjo vyro

Iš Burdinų šeimos albumo

Svečiuose pas dukrą Londone

Su anūkais Dovydu ir Simona

giminių. Ištikus nelaimėi, padėdavo kuo galėdama, pasidailindavo kuo turėdama. Ypač tais sunkiais laikais, kai buvo maisto kortelės.

Sąžininga ir darbšti buvo. Išmanė daug darbų. Moterys dažnai ateidavo pas ją pasigražinti, plaukų susisukti.“

Atėjus Magdulei į marčias, Burdinų namai tapo kaimo veiklos ir sueigų vieta. Suaktyvėjo kaimas. Visi kalbinti žmonės labai šiltai mini Magdulę. Nemokėjo ji pykti, nemokėjo kerštauti, apkalbėti, buvo pilna nuolankumo ir pakantumo. Labai mylėjo savo šeimą, vaikus, anūkus. Neparodydavo jiems savo nusivylimo, jeigu gyvenime kuris pasukdavo kitu keliu ar kitaip pasielgdavo, negu ji tikėjosi. Visuomet rasdavo teigiamų dalykų. Buvo nepataisoma optimistė. Tokia tegul ir išlieka mūsų atmintyje.

Magdalena Burdinienė po sunkios ligos, trukusios daugiau kaip pusantų metų, Anapilin iškeliavo 2015-ųjų rugpjūčio 11 d. Palaidota Smalėnų kapinėse šalia savo vyro Antano.

Rugpjūčio 11 d. į amžinybę iškeliavo
A. A. MAGDALENA BURDINIENĖ
iš Vilkapėdžių.

Tariame nuoširdžiai aciū giminėms, kaimynams, draugams ir visiems kitiems, kurie dalyvavo mylimos Mamos šermenyse ir laidotuvėse, už maldas, gėles, aukas ir užuojautos žodžius. Dėkojame taip pat Smalėnų bažnytinio choro giesmininkams.

Vaikai su šeimomis

*Ji gyvens gėlės kiekvienu žiedu,
Bus vėjeliu ir plaukus sušukuos.
Bus skarele, kai ašara nurieda,
Ir tik sapne paguodos ranką bėpados.*

Miela Birute, liūdesys ir sielvartas užlieja širdį, išėjus artimam žmogui, ypač Motinos netektis skaudi... Mylimai Mamai iškeliavus Anapilin Tau ir visiems artimiesiems nuoširdžius užuojautos ir paguodos žodžius skiria

**„Aušros“ redakcijos darbuotojai ir
Lenkijos lietuvių draugijos valdyba**

Sunkiausia, kai išeina patys brangiausi žmonės...

Dėl Mamytės mirties
bendradarbę Birutę BURDINAITE-OLÓW
ir visus Velionės artimuosius
nuoširdžiai užjaučia

„Aušros“ leidyklos darbuotojai

*Nepareis, nesugrįš, nepabels į duris,
Nors iš skausmo ir plyštų širdis.
Amžinybėj tylioj Ji ilsėsis ramiai,
Tik sapne kai kada aplankys.*

Mirus mylimai Mamai
Rūtą Burdinaitę ir visus artimuosius
užjaučia

**Punsko lietuvių kultūros namų
klojimo teatras**

*Mirtis – tai slenkstis, bet ne pabaiga,
Brangiausi žmonės eina ir palieka,
Tačiau nuo jų nusidriekia šviesa
Ir atminty gyvi išlieka.*

Bendradarbei Rūtai ir visiems artimiesiems
dėl mylimos Mamytės mirties nuoširdžiausius
užuojautos žodžius skiria

**Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus
bendruomenė**

Sveikiname **Oną Pečiulienę** iš Šlynakiemio.

*Ne, širdis nesensta ir nežyla,
Jeigu ji turtinga ir dosni.
Lyg saulės spinduliuos susyla
Tie, kuriems gerumą dalini.
Devynios dešimtys atėjo,
Širdy gerumo neužgniauzė,
Ir jis, išsaugotas tarp vėjų,
Visus dar šildo tarsi laužas.*

Šiandieną Jūsų metai sužydėjo 90 įvairių žiedų...
Čia visko būta: saulės, vėjo,
Daug praradimų ir vilčių...
Nuėjote prasmingą, ilgą kelią,
Pavargo rankos nuo sunkių darbų.
Priimkit šiandien degančią ugnelę
Savo vaikų, anūkų ir proanūkių širdžių.

*Ne skaičiai nulemia metus,
o kiekvieno mūsų keliai,
darbai ir mintys –
Tai, kuo praturtinam kitus,
mokėdami save dalinti.
Tad likite visada toks, kokį mes Jus
pažinome ir pamilome –
Su šypsena gera, jaukia ir siela,
sklidina jaunystės!*

Gimtadienio proga
gerb. kun. Petrą Gucevičių
sveikina

Seinų saviveiklininkai

*Kiek daug žiedų pražydo ir
nuvyto,
Kiek daug šviesių pavasarių
sutikot Jūs,
O Jūs vis einat vienas šalia kito
Per įvairius gyvenimo kelius.
O kiek kelių, kelelių pražygiuota,
Juk 40 metų Jūs kartu!
Visas dienas užmirškit debesuotas,
Širdy tebus vien gera ir džiugu.*

Prieš 40 metų rugsėjo 13 d.
Angelė ir Jonas Gelažauskai
iš Pelelių sumainė aukso žiedus.

Rubininių vestuvių proga sveikina ir daug sveikatos linki
Vaikai su šeimomis

Su Jaunųjų diena!
Nuoširdžiai sveikiname
Rimantę Krakauskaitę
ir **Tomą Šupšinską.**

*Lai likimas būna Jums dosnus,
Per gyvenimą keliaukit abu!
Būkit amžinai kartu!
Mylėkit ištikimai ir karštai,
Meilę ir laimę saugokit šventai.
Tegul šypsos Jums dangus
Ir gyvenimas būna ramus.
Nuo šiandien gyvenimo keliu
Eisite kartu.
Laimingos kelionės linkim Jums.*

Tėvai ir artimieji

PARDUODAME MALKAS KURUI

(sukapotas arba supjautas),
grūdus ir šiaudus.

Pristatome į vietą. Išrašome sąskaitą.

Tel. 00370 68212786, el. p. vidas5@takas.lt

PARDUODU BMW E39 25TDS 1997 m.

Geros būklės.

Tiksli informacija tel. 503 638 802.

Punsko skansene veikia komisas – parduotuvė, prekiaujanti tarp kitko suvenyrais su Punsko simbolika. Į komisą priimami taip pat tautodailininkų rankdarbiai ar šiaip naudoti seni daiktai. Nepriimamos prekės, kurių vienos vertė viršija 1.000 zł. Tikslėnę prekių priėmimo į komisą informaciją teikia Skanseno darbuotojai.

Skanseno darbo laikas:

antradienį – penktadienį - 10.00 – 18.00 val.

šeštadienį – sekmadienį – 12.00 – 17.00 val.

Laukiami ypatingai tautodailininkų darbai!

**PARDUODAME
AKMENS ANGLĮ
patraukliomis kainomis.**

Perkant daugiau kaip 4 tonas
tonos kaina 550 zł.

Juozas Zubavičius,
Seinai, Konarskio g. 4
Tel. 606 459 579, 87 5173 137

Širdingai dėkojame visiems, kurie padėjo
tramdyti gaisrą, kilusį liepos 25 d. Valinčių
kaime.

Ypatingai ačiū tariame kaimynams, kurie
pirmieji atskubėjo į įvykio vietą, ir gaisrinin-
kams. Labai dėkojame giminėms už palaiky-
mą sunkiu metu.

Kartais tik po tokių įvykių suprantame, ko-
kius gerus, neabejingus ir drąsius žmones tu-
rime šalia. Jūs nepabūgote eiti į liepsnojantį
pastatą ir gelbėjote ugnies liežuviuose įkalin-
tus gyvūnus. Nebijojote rizikuoti savo sveikata
ir gyvybe. Kaip gera, kad šiais laikais dar yra
tokių žmonių. Ačiū.

*Pagarbiai,
Vazneliai*

Rugpjūčio 8 d. į amžinybę iškeliavo
A. A. BENĖ MISIUKONIENĖ

iš Klevų.

Nuoširdžiai dėkojame Seinų ligoninės gydytojams, se-
selėms ir aptarnaujančiam personalui už gydymą ir
slaugymą. Dėkojame giminėms, kaimynams ir visiems,
dalyvavusiems mūsų mamos šermenyse ir laidotuvėse, už
bendrą maldą, gėles, aukas ir užuojautos žodžius. Nuo-
širdžiai ačiū tariame kunigui Petruui už mišias ir mamos
palydėjimą į amžinojo poilsio vietą.

**Dėkingi velionės dukros Danutė ir Onutė
ir sūnus Romas su šeimomis,
seserys Kastulė ir Elė**

Liepos 11 d. į amžinybę iškeliavo
A. A. JONAS BOBINAS

iš Kreivėnų.

Nuoširdžiai dėkojame giminėms, kaimynams, draugams
ir visiems, dalyvavusiems laidotuvėse, už bendrą maldą,
gėles, aukas, palaikymą ir užuojautos žodžius. Ypatingai
ačiū tariame giesmininkams už gražias giesmes.

Žmona, dukra ir sūnus su šeimomis

Lietuvos žiniasklaida

2015 08 01 – 08 26

Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų batalioną rugpjūčio 24 d. Klaipėdoje atvežti atnaujintos privalomosios karo tarnybos šauktiniai. 476 vaikinai ir 19 merginų devynis mėnesius trukusiančią tarnybą pasirinko savo noru. Pagerbti pirmųjų šauktinių atvykę prezidentė D. Grybauskaitė ir krašto apsaugos ministras J. Olekas pabrėžė laisva valia tarnybą pasirinkusių šauktinių motyvacijos svarbą. „Savanorystė yra labai svarbi Lietuvai. Matau gražius, motyvuotus jaunuolių veidus. Ne paslaptis, kad penkerių metų laikotarpiui grąžinti privalomąją karo tarnybą mus privertė pasikeitusi politinė situacija. Jei ji toliau nesikeis, šauktinių prievolė bus pratęsta. Džiugina tai, kad visi pirmieji šauktiniai yra savanoriai, to Lietuvoje dar nebuvo. Tikiuosi, ši situacija pasikartos ir kitais metais“, – kalbėjo valstybės vadovė. Uostamiestį šįkart pasiekę savanoriai yra dalis iš 3000 šiomet šaukiamų Lietuvos piliečių. Po bazinio kario kurso jiems prasidės specialisto rengimo etapas. Kolektyvinio rengimo metu šauktiniai bus mokomi veikti savo padalinio sudėtyje, atlikti jiems paskirtas užduotis. Priesaiką Lietuvai šauktiniai duos po kelių savaičių nuo mokymo pradžios. Šalies vadovė pažymėjo, kad šiuo metu pastebimos grėsmės skatina būti pasirėngusiems gintis. D. Grybauskaitė pabrėžė, kad per penkerius metus Lietuvos kariuomenės rezervą papildysiantys kariai užtikrins ir šalies nacionalinį saugumą.

Lietuva ir lietuviai visame pasaulyje paminėjo tragiškojo Molotovo-Ribentropo pakto ir Baltijos kelio metines. Prezidentė D. Grybauskaitė Lietuvos žmones ragino būti

solidariems ir vertinti savo laisvę. „Ši diena mūsų atmintyje yra labai skaudi, tačiau kartu ji teikia šviesią viltį ir ryžtą. Niekada nepamiršime, kaip prieš 76-erius metus Molotovo-Ribentropo paktu tapome niekšingų mainų objektu. Buvome ilgai pavergti, bet laisvės troškimas liko nenugalėtas, todėl šiandien didžiuojamės prieš 26-erius metus išėję į Baltijos kelią, tapusį nacionalinio išsivadavimo proveržiu [...]. Minime laisvės kovų dalyvius, partizanus, tremtinius – jų auka, sudėta ant laisvės aukuro, įpareigoja kurti, saugoti ir stiprinti mūsų valstybės pamatus. Baltijos kelyje parodėme, kad ne tik galime būti laisvi, bet ir galime įveikti, rodos, neįveikiamus sunkumus. Todėl ir šiandien būkime laisvi ir mokėkime vertinti savo laisvę. Būkime solidarūs ir vieningi“, – sakė prezidentė D. Grybauskaitė.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos premjerai šią dieną dalyvavo neformaliame Baltijos Ministrų Tarybos Ministrų Pirmininkų susitikime Palangoje, kurio metu aptarti aktualūs mūsų šalims klausimai. „Nepaisant skaudžios praeities, šiandien džiaugiuosi, jog prieš 26 metus trijų kaimyninių valstybių žmonės susikibo rankomis ir pareikalavo laisvės ir demokratijos mūsų valstybėms ir žmonėms. Po ilgų metų galime drąsiai sakyti, jog kartu nuėjome ilgą kelią. Šiandien mes turime kitokį Vilnių, Rygą ir Taliną – tikrus europinius miestus, modernias Europos Sąjungos [šalių] sostines“, – sakė premjeras Algirdas Butkevičius.

Lazdijų rajone tądien paminėtas Europos kelio 25-metis. Būtent čia 1990 metais buvo surengtas Lietuvos Sąjūdžio mitingas, reikalaujantis

atverti vartus į Europą. Pasak profesoriaus V. Landsbergio, Europos kelio diena svarbi kaip priminimas, kad visos Europos šalys turi būti laisvos. „Nors Maskvos valdovai kartais mėgina pasišaipyti, kad mes padarėme klaidą, – nieko panašaus. Jie sėdi savo diktatūros baloje, ir ką padarysi – rusų tautai nesiseka. O mes pasirinkome teisingai ir dabar Europos keliu keliaujame, statome savo gyvenimą – kiek pajėgiam, kiek išmanom, su pasisekimais, su klaidomis, bet gyvenimas yra pasikeitęs nepalyginamai. Europos kelias buvo Lietuvos manifestacija (...). Tad jis buvo labai svarbus tęstinumas laisvės idėjos ir laisvos Europos, kuri turi būti laisva“, – teigė prof. V. Landsbergis. Europos kelio jubiliejaus proga Viesiejuose pasodintas ažuolas, Lazdijų bažnyčioje aukotos šv. Mišios, vyko konferencija „Kaip toli nuėjome Europos keliu“.

O Švedijos Gotlando saloje rugpjūčio 21 d. buvo pagerbtas prieš 26 metus vykęs istorinis susitikimas, davęs impulsą Kovo 11-osios aktui. Gotlando komunikato sukakčiai atidengta memorialinė lenta, ceremonijoje dalyvavo Lietuvos ir Švedijos parlamentų pirmininkai, Gotlando gubernatorius, istorinių įvykių dalyviai – Nepriklausomybės akto signatarai prof. V. Landsbergis ir diplomatas J. V. Paleckis, diplomatai. Gotlande 1989 m. liepos 30 - rugpjūčio 6 dienomis vyko 36-oji Europos lietuvių studijų savaitė, kurią ir vainikavo šis komunikatas. 1989 m. rugpjūčio 6 d. Lietuvos ir išeivijos atstovų pasirašytame komunikate teigiama, kad „visų pasaulio lietuvių gyvybinis tikslas yra nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimas“.

J. V. Paleckio teigimu, tada Gotlande vykęs lietuvių renginys patraukė didžiulį Švedijos politikų, spaudos ir visuomenės susidomėjimą. Gana simboliška, kad tais metais vykusio Europos lietuvių studijų savaitė surengta būtent Gotlande – Švedijos saloje Baltijos jūroje, arčiausiai tuo metu nuo Lietuvos buvusiame Laisvame pasaulyje. 1939 m. rugpjūčio 23 d. SSRS užsienio reikalų ministras Viačeslavas Molotovas ir nacistinės Vokietijos užsienio reikalų ministras Joachimas Ribentropas pasirašė dvišalę nepuolimo sutartį. Sutarties slaptaisiais protokolais taip pat buvo pasidalinta įtakos zonomis Vidurio ir Rytų Europoje – Maskvai atiteko Suomija, Estija, Latvija, rytinė Lenkijos dalis ir Rumunijos Besarabijos regionas, Vokietijai liko vakarinė Lenkijos dalis ir Lietuva. Vėliau, jau vykstant Antrajam pasauliniam karui, slaptieji protokolai pakoreguoti – vokiečiams atidavus didesnę Lenkijos dalį, Lietuva atiduota sovietų įtakos zonai, išskyrus dalį Suvalkijos, kurią SSRS nupirko iš Vokietijos 1941 m. pradžioje už maždaug 7,5 milijono dolerių. 1989 m. rugpjūtį, minint 50-ąsias Molotovo-Ribentropo pakto metines, daugiau nei 2 mln. Lietuvos, Latvijos ir Estijos gyventojų rankomis susikibo į gyvą grandinę, sujungusią Vilnių, Rygą ir Taliną.

Tuo tarpu Indijoje, Goa mieste atidengtas paminklinis akmuo pirmajam lietuviui, išsilaipinusiui Indijoje – Andriui Rudaminai. Ceremonija simboliškai pažymėtos 390-osios jo išsilaipinimo Indijoje metinės. Pirmasis Indijoje išsilaipinęs lietuvis A. Rudamina (1596–1631) buvo jėzuitų misionierius, gimęs Ignalinos apylinkėse, Senajame Daugėliškyje. Jaunystėje baigęs Jėzuitų kolegiją, studijavo Vakarų Europoje. Grįžęs į Lietuvą, 1618 m. priimtas į Jėzuitų ordiną, išsventintas į kunigus. Keliskart pareiškė norą vykti į Indiją. Galiausiai jo prašymas buvo paten-

kintas. A. Rudamina išplaukė į Indiją ir ją pasiekė 1625 m. rugpjūčio 22 d. Po mažiau nei metų susirgęs maliarija, jis buvo perkeltas į Kiniją, kur misionieriaus iki gyvenimo pabaigos. Paminklas A. Rudaminai atidengtas didžiausios Indijos Sė katedros kieme. Šie UNESCO saugomi katalikų maldos namai yra Senosios Goa mieste, kuris XVI–XVIII a. buvo portugalų kolonijos sostinė. „Mums jis ne tik žmogus, tuo metu parodęs Lietuvos ambicijas. Nors lietuvių tauta nedidelė, kartais pamirštame, kokie dideli ir ambicingi buvome praeityje“, – per ceremoniją sakė Lietuvos ambasadorius Indijoje Laimonas Tallat-Kelpša.

Lietuvos piliečių sudaryta iniciatyvinė grupė „TALKA: už Lietuvos valstybinę kalbą“ VRK užregistravo įstatymo projektą, kuriuo numatoma, kad pagrindiniame asmens dokumentų puslapyje galimi įrašai tik valstybinės lietuvių kalbos abėcėlės raidėmis pagal tarimą, o įrašai ne valstybine kalba gali būti rašomi paso papildomų įrašų puslapyje arba tapatybės kortelės antroje pusėje.

Siekiami pasinaudoti Konstitucijoje įtvirtinta piliečių įstatymo iniciatyvos teise ir pateikti Seimui šį siūlymą svarstyti privaloma tvarka. Tam reikia, kad šią iniciatyvą savo parašais paremtų 50 tūkst. šalies piliečių. „Manome, kad per ilgai užsitęsę svarstymai dėl asmenvardžių rašymo ne valstybine kalba kiršina Lietuvos visuomenę, kenkia dvišaliams santykiams su Lenkija ir turėtų būti išspręsti vadovaujantis valstybės interesais ir tarptautinės teisės reikalavimais. Būtent todėl siūlome šį Latvijoje priimtą ir pasiteisinusį kompromisą – piliečiui pageidaujant leisti asmenvardžius ne valstybine kalba dokumentuose rašyti ne pagrindiniame puslapyje“, – siūlymo motyvus aiškino akademikas istorikas Eugenijus Jovaiša.

Iniciatyvinės grupės nariai įsitikinę, kad diskusijos dėl asmenvardžių

rašymo ne valstybine kalba Lietuvoje apipintos mitais, kurie klaidina politikus ir visuomenę. Pavyzdžiui, teigiama, kad rašyti pasuose ne valstybine kalba įpareigojo 1994 m. Lietuvos ir Lenkijos sutartis. Tačiau joje sutarta rašyti originalią pavardę valstybine kalba pagal skambesį. Būtent tai ir siūloma daryti. O tiems, kas nori matyti savo vardą ar pavardę, parašytus jų gimtąja kalba, galima tai padaryti papildomų įrašų puslapyje, – į populiarius mitus dėmesį atkreipė rašytojas Vytautas Rubavičius.

„Šią iniciatyvą matome kaip generorišką ir telkiančią, o ne skaldančią visuomenę. Nepaisant skirtingų pažiūrų kitais klausimais, prie parašų už valstybinės kalbos statuso išsaugojimą rinkimo kviečiame prisidėti visus Lietuvos piliečius, organizacijas ir politines partijas. Esame tikri, kad ypač politinės partijos šiuo atveju turi progą pademonstruoti pagarbą arba abejingumą Konstitucijai, valstybinei kalbai ir jos vartojimo ribų išsaugojimui. Jų pasirinkimas prisidėti prie iniciatyvos ar ją ignoruoti Lietuvos piliečiams labai daug pasakys ir apie pačių partijų požiūrį į valstybinę kalbą“, – teigė politologas Vytautas Sinica.

Nuo vasario iki birželio Seinų „Lietuvių namuose“ Lenkijos lietuvių bendruomenė rinko auką – lietuvių solidarumo mokestį, kuris PLB Seimo metu buvo perduotas Pasaulio lietuvių bendruomenės izdininkui. Surinkta 442,50 zlotų, 32 eurus. Aukojusiems nuoširdžiausiai ačiū. Tai mūsų visų įnašas į Pasaulio lietuvių bendruomenės veiklą.

*Pagarbiai,
Lenkijos lietuvių bendruomenės
valdybos pirmininkė
Danutė Valukonytė*